

Yohane

Ackuazécyanéñ séwi busuguc hicñiyec.

¹ Nalé Hénihéniaiguc ackuazéc iminéñ kerec. Wañu ackuazéc iminéñ Anutuguc kerec. Wañu ackuazéc iminéñ Anutu.

² Inéñ nalé hénihéniaiguc Anutuguc kerec.

³ Iwawai momac yanda imi iwarunec hicñidarec. Wañu iwawai hicñidarec imi moczon i qahaciguc mén méndá hicñiyec.

⁴ Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Wañu kekec iminéñ ic embac ionac asac mararañ kerec.

⁵ Wañu asac mararañ imi siñi qeriaiguc asarianzac. Wañu siñinéñ méndá héñtegirec.

⁶ Ic mén Anutunéñ méliyu iwarunec hayec. Iwac qara imi Yohane.

⁷ Inéñ eñeya héipuc ac niñac ic momac yanda asac mararañ imi ninzénngému niñac asac mararañac héipucya wammañ zé héipuc ic wamma hayec.

⁸ I eñeya imi asac mararañ imi qahac. Wañu i asac mararañ imuac héipucya wammañ zé hayec.

⁹ Asac mararañ héla ic embac momac momac asari nénécmianzac imi baeciguc hamanecc kerec.

¹⁰ Wañu inéñ baec kurumeñ yomuac qeriaiguc kerec. Wañu baec kurumeñ imi iwac murunec hicñiyec. Wañu baec ic ieneñ i méndá héñteggicic.

¹¹ Inéñ eñeyaoc medarec imuaru mayec. Wañu ic embachéra ieneñ i méndá héihéré wammigic.

12 Néh héihéré wammima ninzéhégic séc Anutuac nambérac wammu niñac qac buña énécmiyec.

13 Ic imuhucya imi ic sac busu igucnec qahac, séwíac siñ igucnec qahac, wañu ic méñac ewa siñ igucnec qahac, néñ Anutu arunec hicñigic.

14 Wañu ackuazéc imi mia séwi busuguc hicñima sucninaiguc kerec. Keru neñañ iwac edamuya imi hénni, Naña téñgéh momacguc kurumeh Mañgocarunec hahaya iwac tanec wañec. Wañu ewa hiawac buña zéma ac hélanéñ iwac muru kuaya qema heyec.

15 Yohanenéh iwac héipucya wamma yomuhuc qacma zéauyec; Ic yomuac zéma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa becnecc kerec. Imuac niñ inéh ni nogiczac.

16-17 Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec, néñ ewa hiawac buña zéma ac héla imi Yesu Kristoac murunec hicñiyec imuac niñac neñañ momac yanda iwac ewa hia imi qauqaunec meyiñac meanziñ.

18 Anutu imi ic méñnéñ méñ ménda héñañec, néñ Anutu hicñi hicñiya momacguc Mañgocyawac qéhéréñaguc kecanzac iminéñ i nénézéyu héñiñ.

19 Wañu Yohaneac, Gi méré zéma qesimimu niñ Yuda ic Yerusalem igucnec ienen hofac oo ic zéma Lewi ic méli énécmigic hagic inéh héipuc ac yomuhuc énézéyec;

20 Ni Kristo qahac. Inéh imuhuc zéma ac ménda qaecgéma zéauyec.

21 Zéyu ienen qesimigic; Wañu gi némac ic, gi

Elia me? Waṅu melemma zéyec; Ni i qahac. Zéyu muṅguc zégic; Gi Anutuac tilin tilin ic hamac zéyec[☆] imi mia me? Zégic zéyec, Qahac.

²² Imuhuc zéyu muṅguc qesimigic; Waṅu gi méré? Méli nénécmigic hazin, imuac kemma ac bakia dimuhuc énézéwin? Gi geṅga nin dimuhuc zéanṅaṅ?

²³ Zégic Yohanenén yomuhuc zéyec; Ni imi Anutuac tilin tilin ic Yesaianén zéyec éséc nec ic mén baec kisiaiguc qacma Min Kewuac hena mindinigic dindina waṅu zézac ewa hétén imi mia.

²⁴ Waṅu méli énécmigic hagic imi Farisaio ic.

²⁵ Waṅu ienen qesimima zégic; Gi Kristo qahac, Elia qahac, Anutuac tilin tilin ic imi qahac, waṅu némac nin ic doku naec énécmianṅaṅ?

²⁶ Zégic Yohanenén yomuhuc énézéyec; Ni dokunén naec énécmianṅua. Waṅu suginaiguc ic mén naṅu ini ménda héṅtegitcu.

²⁷ Inén andénaiguc hama^{*} keczac. Waṅu ni mamaya imuhucyanén iwac hena usu hésaya lolacmaṅac séc qahac.

²⁸ Waṅu haka imi Yodan doku nénéwéc Yohanenén doku naec énécmima kerec, Betania ama areṅa imuaru hicṅiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

²⁹ Ama sinjima gianiyu Yohanenén héṅu Yesu iwac murugeṅ hayu yomuhuc zéyec; Héṅgic, Anutuac rama baec séc ic embac ionac képésicgina metecgéma keṅkeṅa imi erimi.

☆ **1:21:** Hén 18:15 * **1:27:** Hénia imi hicṅjima keczac. Kembraṅa 30 imuac héṅgic.

³⁰ Iwac mia nimma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa bec nec kerec imuac niñ inéñ ni nogiczac.

³¹ Ni nenaoc i ménda niñyacgé miyi, wañu Israel ic ionac winiñginaiguc iwac kawéya qewa hémmuac niñ hama doku naec énécmianzua.

³² Wañu Yohanenéh yomuhuc héipuc wamma zéyec; Ni Uña Téréya imi kembo nei tanec wamma kurumén igucnec mama iwac orucya hanecgeña iguc putitima nañu héñi.

³³ Ni ménda niñyacgé miyi, néñ ni doku naec énécmimañ niñac méli néñec iminéh yomuhuc nézéyec; Ic mén orucya qahaiguc Uñanéh mama nammac, ic iminéh Uña Téréyanéh naec énécmimac.

³⁴ Ni imuac mia héñi, hémma Ic yomi Anutuac Naña zéma héipuc wammiiyi.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

³⁵ Ama siñjima gianjiyu, Yohanenéh ai ic éréhéra iriguc muñguc baec imuarunec nañgic.

³⁶ Wañu Yesu imuaru hama keñu, hémma yomuhuc zéyec; Héngic, Anutuac rama erimi.

³⁷ Zéyu merac éréhéra ieren ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma keñoc.

³⁸ Keñic Yesunéh liliñgéma iriru méndacma hayic qesiércmiyec; Iri némac niñ wanzaoc? Wañu ieren zéyoc; Rabi, (Neñañ aciguc kiwi ic) gi dimuaru kecanzañ?

³⁹ Zéyic, Hama héñic zéma érézéyec. Zéyu ieren méndacma kemma ama kecanec imi hémma kaiwe imuaru momacnec tacgic maria 4 kilok wañec.

40 Ic éréhéc Yohaneac ac nimma Yesu méndaroc iorarunec ic méñac qara imi Anderea, Simon Peteroac munaya.

41 Inéñ walac dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri Mesia mihicñizic. (Mesia imi Hebraio ac, Girik aciguc Kristo†)

42 Imuhuc zéma wagiru Yesuaru keñoc. Wañu Yesunéñ hémma zéyec; Gi Simon, Yohaneac naña, kecma guac Kefa zégémmu. (Kefa imi Girik aciguc melemma zéni Petero.)‡

43 Ama siñima gianjiyu, Yesu Galilaia baeciguc kemmanñ zé wamma Filipino mihicñima ézéyec; Hama méndac néna.

44 Filipino imi Anderea zéma Petero iorac ama areña yanda Betsaida imuacnec.

45 Wañu Filiponéñ Natanael mihicñima yomuhuc ézéyec; Mosenéñ ic méñac hénac aciguc oyec, wañu kua meme ic ieneñ momacnec iwac ogic, ic imi mia nini mihicñizic. Imi Yesu, Yosefeac naña, Nazarete tañ igucnec.

46 Zéyu Natanael inéñ yomuhuc qesimiyec; Nazarete tañ igucnec iwawai hiabia ménñ hia hicñimacac séc qahac. Zéyu Filiponéñ yomuhuc zéyec; Hama hénna.

47 Wañu Yesunéñ héñu Natanael iwac muru hama nañu yomuhuc ézéyec; Héñgic, ic yomi Israel ic héla, qeriaiguc ikoc ménñ ménda hezac.

48 Imuhuc zéyu, Natanael inéñ qesimima zéyec; Dimuhuc niññéñzanñ? Wañu Yesunéñ zéyec, Filiponéñ ménda héihéré géñunec fik ic héniaiguc tackecna géñzua.

† 1:41: Wañu neñañ neñañ aciguc Halécnéñ météré mimia.

‡ 1:42: Neñañ aciguc melemma zéni Zamanziñ.

49 Zéyu Natanael inéj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, gi Anutuac Naŋa Israel ic nonac Ic kewu.

50 Zéyu, Yesunéj zéyec; Fik ic héniaiguc tacna génzua, imuhuc gézéwa ninzénge nénzan? Kecma haka méréra ogicqogira kunéj kunéj hémbésémaŋ.

51 Imuhuc zéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa niŋgic; Ini kurumeŋ aŋgéyu Anutuac kua meme uŋahéra ienej Icac Naŋawac muru ou kurumeŋ igucnec eŋeŋ mama waŋgic inicmu.

2

Yesunéj zéyu dokunéj waiŋ waŋec.

1 Ai meme haréwéc waŋu Galilaia baec Kana ama areŋaiguc zammaréj ai meérécmiwiŋ zéma azorogic. Waŋu Yesuac neŋgocya imuaru momacnec kerec.

2 Yesu zéma tohotoho ichéra acguc momacnec imuaru héihéré énécmigic.

3 Waŋu waiŋ qahac waŋu neŋgocyanéj Yesu ézéma zéyec; Waiŋgina qahac wanzac.

4 Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Neŋgoc, imi guac me nuac mazac qahac, naléna ménda hazacnec.

5 Waŋu Yesuac neŋgocyanéj ai merac yomuhuc énézéyec; Ac méŋac ménj énézéyu tohoma wandacmu.

6 Waŋu ama imuaru doku nomuŋ hocnéj memeya 6 tarec. Imi Yuda ic ienej haka silicgina tohoma méragina zuacmu niŋac haigic tarec. Waŋu doku nomuŋ imi hénéj baŋa 90 sécy a waŋec.*

---

* 2:6: 100 lita zézéya.

⁷ Wañu Yesunéh ai merac yomuhuc énézéyec; Nomuñ séc doku qocgéic kuagina qemac zéyu ienen nomuñ séc doku qocgéic kuaya qedarec.

⁸ Wañu Yesunéh Degucguc doku kitiwa hima aria galeñaru mema keñgic zéma énézéyu mema keñgic.

⁹ Wañu aria galeñnéñ dokunéh waiñ wañec imi nema siña nimma waiñ imi dimuacnec hazac imi ménda niñasariyec. Wañu ai merac doku mema hagic ienen sac niñgic. Wañu aria galeñnéñ ic embac meyec i héihéré miyec.

¹⁰ Héihéremima inéh yomuhuc ézéyec; Ic embac tosanénéñ walac waiñ hiabia gumu énécmiyu nekecgic qerigina sicsaoc wañu andiaiguc waiñ biria gumu énécmianzu. Wañu guaru imi waiñ hiabia soroc imi añgéh tina heyu deguc gumu nénécmizañ.

¹¹ Yesu i Galilaia baec Kana ama areñaiguc kiwi méréra walacgina imi wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ienen hémma ninzénémigic.

Yesunéh ocmuñ téréya mesolanjyec.

¹² Imuac andiaiguc Yesunéh neñgoc muna zéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama areña yandaiguc hiñgacma imuaru ai meme éréhécdac kecgic.

¹³ Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma keñkeña imuac kendon hosuru ducñiyu Yesunéh Yerusalem ekeñec.

¹⁴ Ekemma iniru ic embac ocmuñ téréya demin qeriaiguc rama, burumakao zéma kembo nei

nénngémba waŋgic. Waŋu soukiwa meamu ic eneŋ tataciguc tackecgic.

15 Imuhuc waŋgic Yesunéŋ lewakaŋ miziyu zikaya waŋu iminéŋ rama zéma burumakao moczoŋ nesi énécmiyu hiŋgacdacgic. Waŋu soukiwa amukecgic ionac soukiwagina imi héndéŋ qéndémma zaegina meleŋgic.

16 Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru néŋgacgic. Maŋgocnawac ama ménda mebirigic nénngémba ama éséc wambac niŋac.

17 Waŋu tohotoho ichéra i eneŋ kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi niŋqeligic; Guac ama niŋ wamba wésé polañnanéŋ zericnéŋzac.

18 Waŋu Yuda ic ieneŋ yomuhuc melemma ézégic; Gi haka imuhucya wanzaŋ imuac némac asé kiwi méréra mén séha mena hémbiŋ?

19 Zégic Yesunéŋ melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricgic, ai meme haréwéciguc neŋ mewa yacmac.

20 Zéyu Yuda ic eneŋ yomuhuc zégic; Ama téréya yomi yawuŋ 46 kecma mizicgégic. Waŋu geŋ ai meme haréwéciguc hia mena yacmac?

21 Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya zéyec imi eneya séwiya niŋ zéyec.

22 Kecma humuc igucnec meqelimiyyu yaru, tohotoho ichéra ieneŋ Yesuac ac imi niŋqelima kiwi téréya zéma ara zéyec imi ninzénngégic.

23 Yesu i nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋiguc Yerusalem kecma kiwi méréra hénia hénia meyu ic sasalanéŋ hémma iwac qara ninzénngégic.

²⁴ Wañu Yesunéh ic inictegicdarec imuac niñ ionac muru ménda héiyec.

²⁵ Inéh ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi niñtegicdarec imuac ic méñac hénia ya nim-man zé ic onac héipuc ac niñac ménda wañec.

3

Yesunéh Nikodemo ac kumiyec.

¹ Farisaio ic suginaiguc ic méñ kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galengina méñ.

² Inéh sinjiaiguc Yesuaru hama zéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic méñ Anutu arunec manec imi nini ninziñ. Némac niñ, séséc méréra hénia hénia meanzañ imi Anutu momacnec ménda kecbacnec ic méñnéñ imuhuc memacac séc qahac.

³ Yesunéh melemma zéyec; Ni ac héla gézéwa niñna, méñ ménda qelima hicñimaciguc imi Anutuac héngalen ama areña yanda imi hia ménda hémmac.

⁴ Zéyu Nikodemonéh ézéyec; Ic méñnéñ ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hicñimac? Dimuhuciguc nenjocyawac héri qeriaiguc munjuc hinjaru memac?

⁵ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec téngén gézéwa, méñ i doku zéma Uñaguc qelia ménda hicñima Anutuac héngalen ama areña yandaiguc hia ménda keremmac.

⁶ Séwiiguc hicñizac imi séwi, Uñaguc hicñizac imi uña.

⁷ Ini kilenjadac qelima hicñimu zézua imuac ménda auriwésémañ.

8 Luhucnéj eņeya siņawac keņha waņanzac. Urumeņac niņanzaņ waņu dimuacnec hama dimuaru keņanzac imi ménda niņanzaņ. Uņa igucnec hicņizac imi imuhucyanec.

9 Zéyu Nikodemonéj ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hicņimac?

10 Zéyu Yesunéj ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnéj iwawai imi ménda niņasarizaņ?

11 Ni hélacnec téņgéj gézéwa, nini iwawai niņanziņ imuac énézéma iwawai héņanziņ imuac héipucya waņanziņ, néj ini héipuc acnina imi kilej ménda késaanzu.

12 Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda ninzéj géanzuiguc kurumeņac iwawai énézémaņiguc dimuhuc ninzéņgému?

13 Icac Naņa kurumeņ igucnec mayec i qahac waņu ic méņnéj méņ kurumeņiguc ménda eņecac enzac.

14 Mosenéj baec kisiaiguc mokolej sésécya iciguc hesaņgéma meyaru naņec imuhucyanec Icac Naņa meyacgic nammac.

15 Imi mia ninzéņgému ienej kekec hémbénaņa memuac niņ imuhuc hicņimac.

16 Anutu i baec ic embac neņaņ séha imuhuc goinina héima Naņa momacguc téņgéj nénécmiyec. Imi mia méj i ninzéņgézac inéj ménda humuma kekec hémbénaņa memac niņac imuhuc waņ nénécmiyec.

17 Anutunéj Naņa ic neņaņ képésicnina zétecgé nénécmimac niņac ménda méliyu mayec, néj baec

ic embac neñañ kápésicnina igucnec añgérnina timac niñac méliyu mayec.

¹⁸ Měj Naña ninzéhéanzac i kápésicyaguc ménda zémimac. Wañu měj i naña ménda ninzéhéanzac iwac imi inéh Anutu naña momacguc téhgéh iwac qara ménda ninzéhéanzac hénia imuac niñac kápésicyaguc bec zémizac.

¹⁹ Asac mararañnéñ baec ic embac sugginaiguc hazac, néñ wawañ memegina biria imuac niñac asac mararañ imuac mézétiti wamma sinjiac wamma kecgic haka iminéñ mia kápésicyaguc zézéya imuac hénia wanzac.

²⁰ Měj i haka biria wañanzac imi asac mararañ imuac mézétiti wamma wawañ memeya hicñiasariwac niñac asac mararañ imuac ménda haanzac.

²¹ Měj i ac héla tohoanzac inéh wawañ memeya Anutuac qaraiguc wañanzac imi asariyu hémmu niñac asac mararañ imuac haanzac.

Doku naec ai ic Yohanenéh Yesuac héipucya wamma zéyec.

²² Wañu kecma Yesu zéma tohotoho ichéra ieneñ Yuda baeciguc kemma kecgic. Imuaru inéh iniguc kecma ic embac doku naec énécmiyec.

²³ Salim hosuru Aion baeciguc doku sasala heyu Yohane imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyu ic embac ieneñ toroqema hagic doku naec énécmiyec.

²⁴ Imi mia Yohane hésa amaiguc ménda opocgic nalé imuaru hicñiyec.

25 Waṅu Yuda ic méṅnéṅ Yohane tohotoho ichéra iniguc doku naec naec imuac haka niṅac zéeminiṅ waṅgic.

26 Waṅu merac ieneṅ Yohanearu kemma yomuhuc ézégic; Kiwi ic gi Yodan nówécgeṅaciguc kecna ic méṅ giguc keru héniaya zéasarima nénézénec. Waṅu ninzaṅ, inéṅ mia doku naec haka waṅ énécmiyu ic embac moczoṅ iwac muru kemmanec kenzu.

27 Zégic Yohanenéṅ yomuhuc acgina melemma zéyec; Kuc buṅa imi kurumeṅ igucnec ménda miyu ic méṅnéṅ memacac séc qahac.

28 Ni Kristo qahac, néṅ méli néṅu iwac miha mema hayi imuhuc énézéyi. Acna imuac ini eṅaocnec héipuc wammu.

29 Embac buṅa qeénécmimia imi eu buṅayawac wanzac. Alaya méṅ méra mizac inéṅ iwac niṅ mambéc wamma gezac qeṅe wanzac. Waṅu eu buṅawac ewaya nimma ségiségi yanda wanzac. Imuac nuac ségiségi imi deguc sécgéma hezac.

30 Iwac buṅanéṅ yandi saima kemmac, néṅ nuac buṅanéṅ héréma mamac.

31 Ounec mazac inéṅ iwawai moczoṅ onogicma eṅeṅa keczac. Méṅ i baecarunec hicṅizac inéṅ baecac buṅa ésécnec zéanzac. Waṅu kurumeṅ igucnec mazac inéṅ iwawai moczoṅ onogicma eṅeṅa keczac.

32 Inéṅ iwawai hémma niṅaṅec imuac héipucya wamma zéanzac. Waṅu ic ieneṅ iwac héipuc ac ménda aṅgéh tianzu.

33-34 Anutunéṅ méliyec inéṅ Anutunéṅ Uṅa imi qétéya qahac waimiyu Anutuac ackuazéc sac

z'éanzac. Mérénéj méj iwac héipuc ac anjén tizac iminéj Anutu imi héla wanzac imuac oaec zémizac.

³⁵ Maṅgoc imi Naṅawac niṅ wamma iwawai momac yanda imi iwac mériaiguc haidarec.

³⁶ Méj i Naṅa ninz'éngézac i kekec hémbénaṅa mezac. Waṅu méj i Naṅa andé qezac imi kekec imi ménda mihicṅimac. Waṅu Anutuac qeri gericnéj iwac qacyaguc hezac.

4

Yesun'éj Samaria embac méṅac héniaya z'éauyec.

¹ Tohotoho ichéra Yesun'éj énépésima doku naec énécmianzac imi Yohaneac tohotoho ichéra ionac zanjégina onogiczac zégic Farisaio ic ienen niṅgic imi Yesun'éj niṅasariyec.

² Héla téngénj imi Yesu enjeyaoc doku ménda naec énécmiyec, néj iwac tohotoho ichéra ienen naec énécmigic.

³ Waṅu In'éj imuhuc niṅasarima Yuda baec waima Galilaia baeciguc muṅguc liliṅéma keṅec.

⁴ Waṅu Samaria baec héna tima huanṅen imuaru kemmanj zé niṅec.

⁵ Kemma Samariawac ama areṅa yanda méj qara Sika imuaru kereṅec. Ama imi Yakopnéj enjeya naṅa Yosefe baec waimiyec imuac hosuraiguc tarec.

⁶ Waṅu imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu Yesun'éj héna hakerec imuac niṅ kucya qahac waṅu baec doku hogocya imuac hosuraiguc

mama tarec. Taru bec nalé imi gumpiti éséc nec wañec.

7-8 Wañu tohotoho ichéra ieneñ nene boña mewin zéma ama areña yandaiguc kemma ménda hagicnec Samaria embac méñnéñ doku himañ zé hayu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi doku hia gumu némbésémañ?

9 Wañu Yuda ic zéma Samaria icnéñ ménda ala wañamuma eñac eñac kecañgic imuac niñ embac inéñ yomuhuc zéyec; Gi Yuda icnéñ dimuhuc Samaria embac nuaru doku niñ qesinéñzañ?

10 Wañu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese zéma doku niñac gézézac iwac hénia momacnec niñtegicbañnec welec mina kecec hémbénañawac doku gémbacnec.

11 Zéyu embacnéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, gi doku hihiga qahac wañu doku hogocya imi hiñgac hiñgara imuac niñ kecec hémbénañawac doku imi dimuacnec hiwésémañ?

12 Gi yandanina Yakop imi ogiczañ? Inéñ doku hogocya yomi nénécmiyec. I eñeyaoc zéma nañhéra zéma ama yañhéra momacnec imuarunec hima nema kecañgic.

13 Zéyu Yesunéñ ara melemma yomuhuc zéyec; Méñnéñ doku yomi nemaciguc muñguc doku niñac wammac.

14 Wañu méñnéñ doku mén neñ miwa nemaciguc tetcgia qahac doku niñ ménda wammac. Wañu doku iminéñ iwac qeriaiguc nalé tetcgia qahac éréma hemimac.

15 Zéyu embacnéñ ézéyec; Doku imuhucya néña nema doku niñac muñguc ménda

wammañ. Wañu doku himañ zé yomuaru munçuc ménda hamañ.

¹⁶ Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Kemma guac euga wagicna hamaoc.

¹⁷ Embac imi ara melemma Euna qahac imuhuc ézéyec. Wañu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Euna qahac zézañ imi hélacnec.

¹⁸ Gi ic tosara bec mema waidacnec. Wañu ic mén degucmi mema keczañ imi guac euga qahac, imuac niñ ac zézañ imi hélacnec.

¹⁹ Zéyu embac iminéñ zéyec; Miñ Kewu, gi imi Anutuac tilin tilin ic mén imi ni niñasarizua.

²⁰ Yanda hécnina ieneñ boña yomuac qahaiguc Anutu mepésigic. Wañu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéselianzu; Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi Yerusalem iguc hezac.

²¹ Zéyu Yesunéñ ézéyec, Embac zéwa ninzéhéna. Nalé mén hayu baec boña youmi me Yerusalem qahac, néñ baec tosaraiguc Mañgocac mepé qepési wammu.

²² Ini iwawai ménda ninzu imuac mepésianzu. Wañu késpedesic igucnec añgéñ titi imi Yuda ic nonarunec. Imuac niñ nini iwawai niñsarizin imuac mepésianzin.

²³ Nalé mén hamac imi mia deguc, imuaru mepé qepési ic héla ieneñ Uña Téréya zéma ac hélanéñnec Mañgoc mepésimu. Mañgocnéñ imuhuc mepési mianzu ionac niñac kic hihi wañanzac imuac mia imuhuc zézua.

²⁴ Anutu imi Uña, imuac i mepésianzu ieneñ uña zéma ac hélanéñnec mepésimu.

²⁵ Zéyu embacnéñ ézéyec; Mesia, Kristo zéanza,

iminéj hamac imi ni ninzua. Inéj hama iwawai moczoŋ zéasari nénécmimac.

²⁶ Waŋu Yesunéj ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ienej ama arena iguc-nec lilingéma hagic.

²⁷ Imuhuc zéma keru tohotoho ichéra ienej lilingéma hagic. Hama Yesunéj embac ménguc ac waŋu hémma welicgégic. Waŋu némac iwawai niŋ wanzan me némac hénia niŋac i guc ac zézan zéma méŋnéj hia ménda qesimiyec.

²⁸ Waŋu embac iminéj yacma doku nomuŋa waima ama arena yandaiguc lilingéma kemma yomuhuc énézéyec.

²⁹ Hagic! Hama ic méŋ haka ni meanj imi moczoŋ zédaczac imi héngic. Iminéj Kristo wanzac me deic?

³⁰ Zéyu ienej ama arena yanda waima Yesuaru hagic.

³¹ Suraiguc tohotoho ichéra enej yomuhuc zéma welecmigic; Kiwi ic, nene nena.

³² Waŋu inéj yomuhuc énézéyec; Nene méŋ ini ménda ninzu imi henénzac.

³³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienej enaocnec zégic; Ic méŋnéj nene méŋ mehama mizac me?

³⁴ Waŋu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Mélinéj ec iwac ewa siŋa tohoma iwac aiya metecgéman iminéj nenena wanzac.

³⁵ Enaoc maso 4 tecgéyu nene héra hicŋimac imuhuc ménda zéanzu? Kicgina hima ai sasala imi héngic bec qaoc qaoc waŋu memeyawac séc wanzac.

³⁶ Metocgotocgo mininanéh ai héla metocgoanzac imi boňaya bec késama ai héla imi mutulanğéma kekec hémbénaňaiguc onopoczac. Imuhuc waňu himichimic ic zéma tocgotocgo ic imi momacnec ségiségi wammu.

³⁷ Imuac niň, Méňnéň himiru méňnéň mema tocgézac, zéanzu ac iminéň héla wanzac.

³⁸ Neň eňaoc ai yanda ménda megic imuac ai héla imi memu niňac méli énécmizua. Ini méňnéň ai mema qenzen manzen niňgic imuaru toroqema héla mema tocgézu.

Samaria ic sasala Yesu ninzéhégic.

³⁹ Waňu embac iminéň ic imi haka ni waňaňi imi moczoň zédaczac imuhuc zéyu Samaria ama areňa yanda igucnec ic sasala ienen Yesu ninzéhégic.

⁴⁰ Imuac niň Samaria ic ienen Yesuaru kemma iniguc kecmac niňac welecmigic inéň kaiwe éréhéc i iniguc kerec.

⁴¹ Waňu iwac ackuažéc niňac ic embac sasalanéh ninzéh ninzéh ic waňgic.

⁴² Waňu ienen embac yomuhuc éžégic; Deguc imi nini guac suruc niňac sac qahac, néň neňaoc ackuažéc kuaya igucnec nimma ninzéhégizň. Hélaacnec! Inéň Kristo, baec séc ic neňaň aňgéh titi ic wanzac.

Yesunéh baec galeň eňeňawac naňa méň mehiaruyec.

⁴³ Kaiwe éréhéc tecgéyu inéň Galilaia baeciguc keňec.

⁴⁴ Kemma Yesu eneyaoc yomuhuc zéauyec; Anutuac tilin tilin ic mén eneya ama baeciguc keru ménda mepési mianzu.

⁴⁵ Wañu Galilaia ic imi enen becneç nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoniguc Yerusalem momacnec kemma Yesunén ai meyec imi moczon héngic imuac niñac inén Galilaia baeciguc hayu héihéré migic.

⁴⁶ Wañu inén muñguc Galilaia baec Kana ama arenjaiguc kenec. Baec imuaru becneç doku melenju wain wañec. Wañu ama imuaru baec galen enen mén kerec. Wañu iwac naña mén hafi kiyu Kafanaum ama arenja yandaiguc hekerec.

⁴⁷ Merac imi humuman zé wañec imuac niñ ic imi Yesu lilingéma Yuda baec igucnec Galilaia hazac imuhuc zégic nimma iwaru kemma hama naña mehiarumac niñac welecmiyec.

⁴⁸ Wañu Yesunén yomuhuc ézébec; Ini séséc méréç méréra zéma kic méréç méréra ménda hémmuiguc kilendac ménda ninzénge mu.

⁴⁹ Wañu baec galen enenanén zébec. Miñ Kewu naña ménda humuyunec focdac mama hawéséna.

⁵⁰ Zéyu Yesunén melemma zébec; Kenna, nañga imi hiaruzac. Wañu ic imi ac Yesunén zébec imi ninzénge ma waima kenec.

⁵¹ Mekemma keru welen qeqehéra hama henaiguc mihicjima yomuhuc ézéma zégic; Nañga imi hiaruma keczac.

⁵² Wañu néma naléiguc hiaruyec imuac qesi énécmiyu, Orañ kaiwe kiwa momacguc wañu hafi geriwa imi békéyec zéma ézégic.

⁵³ Wañu mañgoc imi nalé imuaru Yesunéñ mélimima, Nanğa imi hiaruzac zéyec imi niñasarima eñeya zéma taséhéra momacnec Yesu ninzéngegic.

⁵⁴ Yesunéñ Yudanec Galilaia lilingéma hama kiwi méréra imi meyu hatac éréhéc wañec.

5

Betsaida zékéñgic Yesunéñ ic ménñ mehiaruyec.

¹ Andiaiguc Yuda ic onac kendorñ ménñ ducñiyu Yesunéñ Yerusalem ekeñec.

² Wañu Yerusalemiguc nagu ménñ nañec, qara imi Rama nagu, wañu imuac hosuraiguc zékéñ ménñ heyu Hebiraiio aciguc Bezada zéañgic. Wañu zékéñ imuac giñgiñgic hali méra ménñ lelecgéma tacgic.

³ Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala; kic hilic, ic héna méragina biria zéma ic puriña eneñ heañgic.

⁴ (Méndá hezac.)

⁵ Wañu ic ménñ sugginaiguc heyec imi puriñ keru yawuñ 38 wañec.

⁶ Wañu Yesunéñ ic hekerec imi hémma nalé horua heañec imi niñyacgéma qesimiyec; Gi hiarumañac zé wanzañ?

⁷ Zéyu hafi ic iminéñ melemma zéyec; Kuneñ, doku temboña yaru nalé imuaru ic ménñ ménda nañgé nénzac. Imuac niñac nenaoc hiñgacmañ zéwa ménñéñ nogicma walac hiñgacanzac.

⁸ Zéyu Yesunéñ ézéyec, Yacna! yacma hehega mema kenna.

⁹ Zéyu hafiya nalé imuarunec hiaruyu inéñ heheya mema keñec.

Waņu nalé imi mia Sabata.

¹⁰ Imuac niņ Yuda ic eneņ ic hiaruyec iwac yomuhuc ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema kenzaņ imi héna ac logilogiya.

¹¹ Waņu inéņ yomuhuc melemma énézéyec; Mehiaru nénzac inéņ hehega mema kenna imuhuc nézézac.

¹² Zéyu qesimigic; Mérénéņ hehega mema kenna zéma gézézac?

¹³ Waņu ic sasala kecgic suginaiguc Yesu bec waima keņu ic hiaruyec inéņ hocma mérénéņ imi mia zéma nimma nimbipiyec.

¹⁴ Imuac andiaiguc Yesunéņ ocmuņ téréyaiguc ic imi mihicņima ézéyec, Ninzaņ, gi séwiga hiaruzac. Képésic ménda wambésémang, kecma iwawai biria ogicqogira méņnéņ hicņigémbac niņac.

¹⁵ Waņu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ic mehiaru nénzac iwac qara imi Yesu.

¹⁶ Yesunéņ Sabataiguc ai imuhucya imuhucya meanec imuac niņ Yuda ic ieneņ hazéc wammigic.

¹⁷ Waņu Yesunéņ yomuhuc énézéyec; Maņgocna imi nalé séc ai meyu érékecma deguc. Waņu ni acguc imuhucyanec ai mekeczua.

¹⁸ Yesunéņ Sabata héna ac logima Anutuac niņ Maņgocna zéma iwac séciguc waņec, imuac niņ Yuda ic ieneņ muņguc méņgucnec qehumuwiņ zé waņgic.

¹⁹ Imuhuc waņgic Yesunéņ ac bakia yomuhuc énézéyec; Ni ac hélacnec énézézua, némac iwawai Maņgocnéņ meanzac imuac séc Naņanéņ imuhucyanec meanzac. Imuac niņ Naņa imi

eņeyaoc ai mēj ménda meanzac. Maņgocnēj meyu hémma imi sac meanzac.

²⁰ Maņgoc imi Naņa hénsorocanzac. Imuac niņ aiya meanzac imi moczoņ ézėyu héņanzac. Anutunēj kiwi méréra sasala mema Naņa ézėyu hémmac, waņu kiwi iminēj iwawai héņanzu imi ogicdaru ini hémma aurimu.

²¹ Maņgoc imi ic humumia meqeli énécmima kekec énécmianzac. Imuhucyanec Naņa imi ic mēņac ewa hia nimma kekec imi mimaņ zé hia mimac.

²² Maņgoc imi ic mēj ménda gésianzac. Waņu imuac ai imi moczoņ Naņa midarec.

²³ Imi mia ic embac moczoņ Maņgoc ehéihéi wammianzu imuhucyanec Naņa imi ehéihéi wammimu niņac imuhuc wammiyec. Mēņnēj Naņa ehéihéi ménda wammianzac iminēj Maņgoc i méliyec imi ehéihéi ménda wammianzac.

²⁴ Ni hélacnec téņgēj énézėzua, mēņnēj acna nimma méli néņec i ninzėņgėzac iminēj bec kekec hėmbėnaņa mezac. Waņu kėpėsiraguc ménda zėmimac. Inēj bec humuc igucnec qer-icma kekeciguc kerezac.

²⁵ Hėlacnec téņgēj énézėzua, nalé mēj hamanec hazac waņu imi mia deguc. Imuaru humumia ieneņ Anutuac Naņawac ewaya nimmu. Waņu nimma tohomu imi eneņ moczoņ qelima kecmu.

²⁶ Maņgoc eņeya muru kekec hezac, waņu inēj Naņa kekec imi miyu iwac muru imuhucyanec hemizac.

²⁷ Waņu inēj Icac Naņa keczac, imuac niņ ic

gési énécmimiawac qac buña miyec.

²⁸ Ac yomuac ménda aurimu. Nalé méné ducñiyu kicsuanjiguc heanzu ienen moczon iwac ewaya nimmu.

²⁹ Nimma haka hiabia wañan̄gic ienen kekecyaguc yacyarawac yacma érégic, haka biria wañan̄gic ienen zégési énécmimiawac yacma érému.

³⁰ Ni nenanec iwawai méné hia ménda memañ. Gezacnanéñ niñanzua séciguc zégési énécmianzua. Nenac ewa siñ niñac qahac, néñ méli néñec iwac ewa siñ méndacma wañanzua. Imuac niñ nuac gésigési ac imi solaña wañanzac.

Yesuac héniaya.

³¹ Ni nenaoc nuac héipuc ac zéwa héipuc acna imi héla qahac wammac.

³² Héicpuc ic méné keczac imi mia nuac niñ wamma héipuc acna zézac. Wañu iwac héipuc ac imi héla wanzac imi ni ninzua.

³³ Ini Yohaneac muru ic tosara méli énécmigic keñgic inéñ ac hélawac héipuc wamma énézéyec.

³⁴ Wañu ic méñarunec nuac héipuc ac memañac zéma ménda zézua. Wañu ini kekec hémbénaña memu niñac imuhuc énézézua.

³⁵ Yohane imi kifa wamma zema asari énécmiyu ini nalé hotoña iwac asahaiguc ewa hia nimma kecgic.

³⁶ Wañu nuaru héipuc ac méné Yohaneac héipuc ac ogicogira henénzac. Mañgocnanéñ néñu metecgémañ zéma ai meanzua iminéñ Mañgocnéñ méli néñec imi héipuc wañ nénzac.

³⁷ Wañu méli néhec Mañgoc i eñeyaoc mia nuac héipuc wañ nénzac. Wañu ini ewaya zéma tanera komoradac mén ménda hémma niñgic.

³⁸ Ini méliyu hayec i ménda ninzéngezu imuac niñac iwac ackuažéc imi qeriginaiguc hia ménda haigic heanzac.

³⁹ Ini kiwi téréya igucnec kekec hémbénaña meanziñ imuhuc nimma kiwi téréya imi oloñ nimma kuamuanzu. Wañu kiwi iminéñ mia nuac héipucna wañ nénzac.

⁴⁰ Wañu kekec hémbénaña késamu niñ nuac muru hawiñ niñac ménda wanžu.

⁴¹ Ni ic ieneñ mepési némmu niñ ménda wañanžu.

⁴² Wañu qeriginaiguc Anutuac siña ménda heanzac imi ni ninzua.

⁴³ Ni Mañgocnawac qaraiguc hazua wañu ini ménda héihéré néngic. Wañu ic méñnéñ eñeya qaraiguc hamaciguc imi ini kileñdac héihéré mimu.

⁴⁴ Ini eñaoecnec mepési amuanžu. Wañu Anu-tunéñ hiabia zéénécmiyu nimmu niñac ménda wañanžu. Imuac niñ dimuhuc ni ninzénge némmu?

⁴⁵ Wañu nuac niñ inéñ Mañgocac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc ménda zému. Ewa qerigina haimianžu Mose inéñ mia aciguc ini onopocanzac.

⁴⁶ Wañu Mosenéñ kiwi oyec imi nuac oyec. Imuac niñ ini Mose ninzénge miwunec imi ni ninzénge némbunec.

⁴⁷ Wañu ac kiwi inéñ oyec imi ménda ninzéngezu imuac niñ acna zézua imi dimuhuc

ninzéngému?

6

Yesunéh ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹ Nalé imuac andiaiguc Yesunéh Galilaia kondun, qara méné Tiberia kondun imi qericma néwécgen kereñec.

² Wañu hafi ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia hénia meyu héñangic imuac nin ic embac sasalanéh méndac migic.

³ Wañu Yesunéh baec boñaguc emma tohotoho ichéra iniguc tacgic.

⁴ Wañu nalé imuaru Yuda ic onac kendonj méné nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonjnéj hosuru hayec.

⁵ Wañu Yesunéh kiwa hima héñu ic embac sasala iwac muru éréma kecgic Filipinoac qesimiyec; Nene dimuacnec boña mema ic tun yanda imi gumu énécmi nenu?

⁶ Wañu Yesunéh enjyaoc némac haka memac imi niñasarima i batucgémanj zé imuhuc qesimiyec.

⁷ Zéyu Filipinoéh melemma zéyec; Ai ic ménjac maso 8 imuac ai boñawac* sécyá saméné boña mewinñec imi komoc komoc nemuac séc qahac wambacnec.

⁸ Zéyu tohotoho ichéra sugina igucnec méné Simon Peteroac munaya Andereanéj yomuhuc zéyec;

⁹ Merac komoc méné youmi imi neneyaguc iwaru bali saméné méra méné zéma lambéc éréhéc

---

* **6:7:** Girik aciguc 200 Denarion.

hemizac, Wañu imuhucyanéñ tuñ yanda imi onac dimuhuc sécgé énécmimac?

¹⁰ Zéyu Yesunéñ zéyec; Énézégic tacmu. Wañu imuaru luluc sasala heyu tacgic ic zañgégina 5,000 imuhuc éséc wañec.

¹¹ Wañu Yesunéñ saméñ imi mema ewa hia ac ézémaguc méndémma ic tacgic sécgina énécmiyec. Wañu lambéc imuhucyanec wamma énécmiyec.

¹² Negic sécgé énécmiyu inéñ tohotoho ichéra énézéyec; Nene tosara waigic taczac imi moczoñ tocgému, komora ménéñ ménda waimu.

¹³ Zéyu bali saméñ méra ménéñ imi negic boro-roña taru tocgégic sasac 12 kuaya qeqeya wandarec.

¹⁴ Wañu ic embac ienenéñ asé kiwi méréra imi hémma yomuhuc zégic; Hélañec ic yomi Anutuac tilin tilin ic baeciguc hamac zégic imi mia.

¹⁵ Wañu Yesunéñ ic ienenéñ hama wagicma seliseli wamma eñañ ic kewugina kumuwinéñ zé wañgic inictegicma wai énécmima eñeyanec boña méniguc muñguc eñec.

Yesunéñ kondun qahaiguc tima keñec.

¹⁶ Ama mari wañu tohotoho ichéra kondun giñgiñgic hiñgacgic.

¹⁷ Hiñgacma imuacnec kondun néwécgeñ Kafanaum ama areña yandaiguc kembinéñ zéma zéiciguc eñgic ama siñiyec. Wañu Yesunéñ ionac muru ménda hayunec eñacnec keñgic.

¹⁸ Wañu luhuc yandanéñ qeyu kondun tem-boña yarec.

19 Yaru 5 me 6 kilomita puli qema kenjic Yesunéj doku qahaiguc tima tima zéic hosuraiguc hayu héngic zénéngina hiriyec.

20 Wañu Inéj énézéyec; Ni mia, zénéngina ménda hirimac.

21 Zéyu ieneñ ewa hia nimma zéiciguc wagicbiñ zégic, zéicnéj baec kembiñ zé wañgic imuaru bec kendarec.

22 Ama gianyu ic embac sasala néwécgeñ kondun giñgiñaguc nañgic ieneñ yomuhuc niñasarigic; Orañ mariya zéic tosara qahac, néj momacguc sac keru Yesunéj tohotoho ichéra iniguc zéiciguc ménda enunec enacnec emma kenjic.

23 (Wañu Yesu ewa hiawac ac zéma saméñ gumu énécmiyu negic imuac hosuraiguc Tiberianec zéic tosara hagic.)

24 Wañu imuaru Yesu me tohotoho ichéra ieneñ ménda tacgic imi niñasarima Yesu hochbiñ zéma zéiciguc emma Kafanaum amaiguc kenjic.

25 Wañu ieneñ kondun néwéciguc Yesu mi-hicñima yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc you hazañ?

26 Zégic Yesunéj yomuhuc énézéyec; Hélacnec téngéñ énézézua, ini nuac niñ wañanzu imi asé kiwi méréra wamba héngic imuac niñ qahac, néj nene gumu énécmiwa negic sécgé énécmiyec imuac niñ nuac hochoc ai mezu.

27 Nene houanzac imuac aiya ménda memu. Wañu kekec hémbénañawac nene imuac aiya memu. Anutu Mañgocnéñ niñu sécgéyu Icac Nañá iwac mia eneya qara oyu hezac imuac niñac

kekec hémbénaṇawac nene imuhucya imi Icac Naṇanéṅ énécmimac.

²⁸ Imuhuc zéyu ieneṅ qesimigic, Anutuac aiya mewiṅ zéma némac ai mewiṅ?

²⁹ Zégic zéyec; Anutunéṅ méli miyu hayec iwac ninzéhégému iminéṅ Anutuac ai wanzac.

³⁰ Zéyu yomuhuc qesimigic; Némac asé kiwi méréra ménṅ mena hémma gi ninzéhégé gémbiṇac hezac me? Gi némac ai meanzaṅ?

³¹ Mosenéṅ† kurumeṅ igucnec saméṅ gumu énécmiyu negic☆ imuhuc ogic hezac imuhucyanec neṅṅṅ Yanda hécninanéṅ baec kisiaiguc saméṅ qara mana imi negic.

³² Zégic Yesunéṅ énézéyec; Hélaṅc nec téngéṅ zézua, kurumeṅ igucnec saméṅ gumu énécmiyec imi Mose qahac, waṅu kurumeṅ igucnec saméṅ héla gumu énécmianzac imi nuac Maṅgocna imi mia.

³³ Imi mia ic kurumeṅ igucnec hama baec séc ic embac kekec énécmianzac inéṅ mia Anutuac saméṅ wanzac imuac niṅac imuhuc zézua.

³⁴ Zéyu ieneṅ zégic, Miṅ Kewu, saméṅ imi nalé séc gumu nénécmina.

³⁵ Zégic zéyec; Ni kekecac saméṅ. Ménṅ nuaru hamac inéṅ saméṅ niṅ ménda humumac. Waṅu ménṅ ni ninzéhégé nénzac inéṅ doku niṅ ménda humumac.

³⁶ Waṅu ni yomuhuc énézéyi; Ini néṅṅṅṅṅ waṅu ménda ninzéhégé néṅṅṅṅṅ.

³⁷ Waṅu ic embac Maṅgocnéṅ néṅec ieneṅ moczoṅ nuaru hadacmu. Waṅu ménṅṅṅṅṅ ménṅ

† **6:31:** Girik aciguc; Inéṅ. ☆ **6:31:** Mmh 16:4, Neh 9:15, Leg 78:24, 25

nuaru hamac imi ni méndagucnec nesimiwa kemmac.

³⁸ Imi mia Kurumenḡ igucnec mayi imi nena siḡna méndacmaḡ niḡ qahac, méli néḡec iwac siḡna méndacmaḡ niḡ mayi imuac niḡac imuhuc zézua.

³⁹ Iwac siḡna imi yomuhuc mia hezac; Ic embac néḡec suginaiguc méḡac méḡ ménda méwétécḡemaḡ. Nalé tetecḡiya ducḡiyu meqeli énécmiwa yacmu.

⁴⁰ Imi mia Maḡgocnawac siḡna imi méḡnéḡ méḡ Naḡa hémma ninzénḡémaḡ imi kekec hémbénaḡa memacac niḡ heyu nalé tetecḡia ducḡiyu neḡ humuc igucnec meqeli miwa yacmac imuac niḡac imuhuc zézua.

⁴¹ Waḡu, Ni saméḡ kurumenḡ igucnec mayi imi mia imuhuc zéyec imuac niḡ Yuda ic ieneḡ ac diric doroc zégic.

⁴² Zéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac Naḡa Yesu. Waḡu neḡgoc maḡgocya nini niḡérécmiziḡ. Waḡu dimuhuciguc, Ni kurumenḡ igucnec mayi zézac?

⁴³ Waḡu Yesunéḡ yomuhuc énézéyec; Ini ḡindic ḡunduc ac imi waigic!

⁴⁴ Maḡgoc méli néḡec inéḡ ménda hérémiyu, méḡnéḡ nuaru hamac séc qahac. Waḡu ic méḡ nuaru hamac imi nalé tetecḡiaiguc meqeliwa yacmac.

⁴⁵ Anutuac tiliḡ tiliḡ ic ionac kiwiiguc yomuhuc ogic hezac; Ic embac moczoḡ Anutunéḡ ku énécmiyu nimmu.✧ Méḡnéḡ méḡ Maḡgoc arunec ara nimma niḡareḡḡ amumac imi nuaru hamac.

✧ 6:45: Yes 54:13

⁴⁶ Ic méhénéj Maṅgoc ménda héhej, néj Anutu arunec mayec inéj sac héhej.

⁴⁷ Ac héla énézézua; Méhénéj méj ninzéhégzac inéj kekec hémbénaṅa késa keczac.

⁴⁸ Ni imi kekecac saméj imi mia.

⁴⁹ Yanda hécginanéj baec kisiaiguc mana negic, waṅu nema humudacgic.

⁵⁰ Waṅu ni imi saméj méj kuruméj igucnec mama hahaya imi mia, méhénéj nemac imi ménda humumac.

⁵¹ Ni imi saméj kekecyaguc kuruméj igucnec mama hahaya. Méhénéj saméj imi nemaciguc inéj nalé tetecgia qahac kecmac. Waṅu saméj imi nuac séwi busuna, neṅ baec séc ic embac kekec hémbénaṅa énécmimaṅ zé wai énécmimaṅ imi mia.

⁵² Imuhuc zéyu Yuda ic ieneṅ sucginaiguc eṅawunec tualefic geriwaguc wamma yomuhuc zégic; Ic youmi séwi busia dimuhuc nénécmiyu newiṅ?

⁵³ Yesunéj énézéyec; Ac héla énézézua, ini Icac Naṅawac séwi busia zéma sacya ménda nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa kecmu.

⁵⁴ Méhénéj méj nuac sac busuna neanzac imi kekec hémbénaṅayaguc. Waṅu neṅ nalé tetecgiaiguc meqeli miwa yacmac.

⁵⁵ Nuac séwi busuna iminéj nene héla. Waṅu nuac sacna iminéj doku héla wanzac.

⁵⁶ Méhénéj méj nuac sac busuna neanzac iminéj nuac qerinaiguc keru neṅ iwac qeriaiguc kecanzua.

⁵⁷ Kekec miṅina Maṅgocnéj méli néṅu ni iwac kuhaiguc kecanzua imuhucyanec méhénéj séwi

busuna neanzac iminéj nuac kucnaiguc kecmac.

⁵⁸ Saméj imi kurumenj igucnec mayec imi mia. Yanda hécginanénj mana negic, wañu humudacgic. Néj méjnénj saméj nuarunec imi neanzac iminéj tetecgia qahac kecmac.

⁵⁹ Ac imi mia Yesunéj Kafanaum tocgotocgo amaiguc ku énécmima énézéyec.

Tohotoho ichéra sasalanénj Yesu andé qema kenjic.

⁶⁰ Imuhuc zéyu nimma tohotoho ichéra sasalanénj yomuhuc zégic; Ac imi niñni yéwéria yanda, mérénenj hia anjétimac?

⁶¹ Yesunéj tohotoho ichéra ienenj diric doroc ac zégic imi niñsarima yomuhuc énézéyec; Ac iminéj meyéwéri énécmizac?

⁶² Icac Naña imi lilingéma bec kerec imuaru enj hémmuiguc dimuhuc zému?

⁶³ Uña téréya iminéj kekec énécmimac, wañu séwi imi ménda méra énécmimac. Ackuazéc énézéanzua iminéj Uña zéma kekec wanzac.

⁶⁴ Wañu Yesunéj mérénenj ménda ninzénjégic imi zéma mérénenj andé qemimac imi hénihéniya igucnec moczoñ nindarec imuac niñ yomuhuc énézéyec; Sucgina igucnec tosara ini ménda ninzénjézu.

⁶⁵ Wañu toroqema zéyec; Ni imuac niñ, méñac méñ Manjocnéj ménda niñmiyu nuaru hamacac séc qahac imuhuc bec énézézu.

⁶⁶ Nalé imuarunec tohotoho ichéra sasalanénj andé qema kemma Yesu muñguc ménda méndacgic.

67 Kenjic Yesunéj tohotoho ichéra 12 yomuhuc qesiénécmiyec. Ini momacnec wainémma kembij zé wanzu?

68 Zéyu Simon Peteronéj melemma zéyec; Miñ Kewu guaru kekec hémbénañawac ac héla hegénzac, imuac nini mérac muru hia kembijec?

69 Nini yomuhuc niñasarima ninzénjéziñ; Gi imi Anutuac ic téréya Momacguc.

70 Wañu Yesunéj zéyec; Neñ ini 12 ménda énépési yi me? Wañu sugginaiguc momacguc imi ic biria wanzac.

71 (Ac imi Simon Karioto iwac naña Yudawac niñ imuhuc zéyec. Inéj 12 suggina igucnec, wañu kecma Yesu andé qemimacac heyec.)

7

Yesunéj Hali kendoñ niñac Yerusalem ekeñec.

1 Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneñ Yesu qehumuwiñ zé wañjic, imuac niñac Yesunéj Yuda baeciguc ménda kenha wammanj zéma nimma Galilaia baeciguc lelecgéyec.

2 Wañu Yuda ic ionac kendoñ ménj qara Sel hali kendoñ* imi hosuru hayec.

3 Hayu Yesuac munahéra ieneñ yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda baeciguc kenna imuaru guac tohotoho ichécga ieneñ kiwi méréra meanzanj imi hémmu.

---

* **7:2:** Baec kéra kérésiaiguc sel haliginaiguc kecgic Anutunéj galeñgé énécmima gumu énécmiyec imi niñqelima tacniniñ kecgic.

4 Méhñéñ hicñi tegicmañ zéma sasañgiaiguc ai ménda meanzac. Gi ai imuhucya meanzañ, imuac niñac baec séc ic embac guac hénia énézéna hémmu.

5 Munahéra imi momacnec i ménda ninzéngegic imuac niñac imuhuc ézégic.

6 Zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Nuac nalé imi ménda hazac, wañu onac nalé imi nalé séc hama heanzac.

7 Baec ic ieneñ onac hazéc wañ énécmimuac séc qahac. Wañu ni imi wawañ memegina imi biria zéma héipuc ac zéanzua imuac niñ hazéc wañ nénzu.

8 Ini kendoñ imuac ekeñgic, nuac naléna dindiña imi ménda ducñizac imuac niñ ni ménda ekemmañ.

9 Imuhuc zéma inéñ Galilaia baeciguc waima tarec.

10 Wañu munahéra kendoñac kendacgic andéginaiguc i acguc momacnec ekeñec, wañu winiñu qahac eñeyacnec sañgima ekeñec.

11 Wañu kendoñiguc Yuda ic ieneñ iwac wamma yomuhuc qesiamugic, ic imi dimia taczac?

12 Wañu ic tuñ yanda sugginaiguc iwac ac sañec sasala zégic. Wañu tosanéñ ic imi ic hiabia zégic, wañu tosanéñ zéqetali wamma zégic; Qahac, ic iminéñ ic embac ikoc wañ énécmianzac.

13 Wañu Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu méhñéñ mén winiñu iwac ac mén ménda zéauyec.

Yesunéñ kendoñiguc ackuaazéc ku énécmiyec.

14 Waņu kendoņ imi namuņa éséc keņu degucguc Yesunéņ ocmuņ téréyaiguc emma ku énécmiyec.

15 Kuénécmiyu Yuda ic ieneņ welicgéma yomuhuc zégic; Inéņ kiwi amaiguc ménda kerec, néņ niniņ imi dimuhuc késa keczac?

16 Yesunéņ melemma yomuhuc zéyec; Kuénécmianzua imi nena qahac, néņ méli néņec iwarunec.

17 Ménéņéņ Anutuac ewa siņawac wammaņ zé wanzac iminéņ ackuazécna zézua imi Anutu arunec me nuarunec imi niņasarimac.

18 Ménéņ eņeya niniņ tohoma zéanzac imi eņeya séwiya mepésimimu niņac imuhuc waņanzac. Waņu méņ mélimiyec imi mepésimimaņ zé ai meanzac imi mia ic héla. Iwaru késpedesira méņ ménda hezac.

19 Mosenéņ héna ac imi ménda énécmiyec me? Waņu kileņ suginaiguc méņnéņ méņ héna ac imi ménda tohoanzac. Ini némac niņ nuwiņ zé wanzu?

20 Zéyu ac bakia melemma zégic; Gi uņa biria méņ késakeczan, méréneņ gumaņ zé wanzac?

21 Yesunéņ énézéyec; Ni kiwi méréra momacguc sac wamba ini moczoņ aurizu.

22 Mosenéņ séwi heric haka imi zéénécmiyu ini Sabataiguc ic méņac séwiya hericanzu. Waņu haka imi Mosearunec qahac, imi yanda onarunec.

23 Moseac héna ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric haka imi waņanzu. Imuhuc wamma némac niņ Sabataiguc ic méņac séwiya moczoņ mehiaru miyi imuac hazéc waņ nénzu?

24 Iwawai winiñu hezac imuac sac hémma ac ménda zétecgégic. Néh zétecgictegic ac imi dindiñanec zégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

25 Wañu Yerusalem miñina tosanenéh yomuhuc zéma qesiamugic; Qewiñ zé wanzu imi ic yomi me?

26 Ic imi ac winiñu zéma you nanzac. Wañu ienené ara ménda zézu. Galenéh hécnina ienené ic yomi Kristo zéma hélacnec nimmizu me?

27 Kristo hayu dimuacnec hazac imi ic ménénéh ménda nimmac. Wañu ic yomi dimuacnec imi nini ninziñ.

28 Yesunéh ocmuñ téréya qeriaiguc ku énécmima selianec zéyec; Ini ni zéma ni dimuacnec hayi imi ninzu, néñ ni nena siñ niñac ménda mayi. Ménéh méli nérjec iminénéh héla. Wañu ini ménda nimmizu.

29 Wañu ni imi inénéh méli néñu iwarunec mayi imuac niñ ni imi i nimmizua.

30 Imuhuc zéyu ienenéh késawiñ zé wañgic. Wañu naléya ménda ducñiyu ménénéh ménéh méruginanénéh ménéh ménda osigic.

31 Wañu suggina igucnec sasalanénéh i ninzénégéma yomuhuc zégic; Kristo hawacnec imi ic yominénéh kiwi méréra meanzac imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewacnec?

32 Imuhuc zéma Yesuac ac sañec imuhucya imuhucya zégic Farisaio ic ienenéh nimma hofac oo ic kiwahécgina iniguc Yesu késamuac niñ ocmuñac galenéh meme ai ic tosara méli énécmigic.

33 Wañu Yesunéh zéyec; Ni nalé hotonadac iniguc kecmaguc méli néhec iwac muru kemman.

34 Ini hocnémmu wañu ménda mihicji némmu. Ni kecman imuhucgen ini hamuac séc qahac.

35 Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéma eminiñ wañgic; Ic yomi dimuaru kenju hocbiñ? Alahécnina Girik ic suginaiguc héndemma keczu ionaru kemma Girik ic ku énécmiman zé imuhuc zézac me?

36 Hocnémmu wañu ménda mihicji némmu. Ni kecman imuhucgen hamuac séc qahac zézac ac imuac hénia imi némac?

37 Kendon kunuha, nalé yandaiguc Yesunéh namma selianec zéauyec; Ménéh méné doku niñac humuzaciguc nuaru hama nemac.

38 Kiwi téréyaiguc[☆] yomuhuc ogic hezac; Méné ni ninzéhégé némmac imi qeria igucnec doku kekecyaguc iminéñ éréma luma kemmac.

39 Imuhuc Zéyec imi ménéh méné i ninzéhégémac imi kecma Uña késamac, imuac niñac Uñawac niñ imuhuc zéyec. Nalé imuhucgen Yesunéh kurumeniguc ménda emma edamuyaguc ménda wañec imuac niñ Uña ménda méliyu mayecnec.

40 Ac imi nimma ic tosara ieneñ yomuhuc zégic; Hélaecnec ic yomi Anutuac tilin tilin ic imi mia.

41 Tosaranéh Ic imi Kristo wanzac imuhuc zégic. Wañu tosanéh yomuhuc zémanec qesigic; Kristonéh Galilaia baec ama méné igucnec hia hicjimacac séc? Imi qahacgucnec.

☆ 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Ezk 47:1-12, Yoe 3:18

⁴² Kristo imi Betelehem ama areña yanda Dawidi kerec imuarunec iwac qeli onac sugcina igucnec hicñimac imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac me?

⁴³ Imuhuc zéma ic ieneñ Yesuac niñ méndén amugic.

⁴⁴ Ic tosanenén késawin zé wanğic wanu méñnenén mérianenén i ménda osiyec.

Yuda ic onac galeñhécgina tosara Yesu ménda ninzénğegic.

⁴⁵ Ai merac ieneñ liliñgéma hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ionaru hagic yomuhuc qesiéncmigic; Némac niñac Yesu ménda késama en hazu?

⁴⁶ Zégic ocmuñac galeñ meme ai ic ieneñ melemma zégic; Ac imuhucya méñnenén mén ménda zéauyu niñañiñ.

⁴⁷ Zégic Farisaio ic ieneñ yomuhuc énézégic; Ini acguc ikoc wañ énécmizac?

⁴⁸ Galeñ zéma Farisaio ic nonarunec méñnenén i ninzénğé mizac me qahac?

⁴⁹ Ic enomia hena ac ménda niñacgézu ini saecginaguc.

⁵⁰ Wanu sugcinaiguc mén becneç Yesuaru keñec qara Nikodemo inén yomuhuc qesiéncmiyec;

⁵¹ Hena acninanén ic méñac ara me hakaya meyec imi walac ménda nimmagucnec késpedesiraguc zéanzac me qahac?

⁵² Zéyu zégic; Gi momacnec Galilaia baec igucnec me? Kiwi oloñ henna. Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac tilin tilin ic mén ménda hicñimac imi niñ asariwésémañ.

⁵³ Imuhuc zégic tecgéyu eṇac eṇac amaginaiguc kendacgic.

8

Héna yanda embac mén Yesuaru wagicma hagic.

¹ Yesunéh Oliwa bonjaiguc eṇec.

² Waṇu ama gianjiyu inéh ocmuṇ téréyaiguc muṇguc eṇec. Eṇu ic embac moczoṇ iwac muru hagic tacma ku énécmiyec.

³ Waṇu héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ieneṇ embac mén kaisero wammanec keru késagic imi wagicma hama sugcinaiguc haigic naṇec.

⁴ Naṇu Yesu ézégic; Kiwi ic, embac yomi kaisero wamma keru imuhucgeṇ késagic.

⁵ Mosenéh héna aciguc embac imuhucya imi hocnéṇ héihumuwiṇ niṇac zéseli nénécmiyec. Waṇu geṇ mia dimuhuc zéwésémaṇ?

⁶ Waṇu ac imi batucgéma késpedesira mihicṇima aciguc opochiṇ zéma imuhuc qesimigic. Waṇu Yesunéh sicgéma baeciguc mérianéh kiwi oma tarec.

⁷ Imuhuc taru ieneṇ qesima qesi waṇgic inéh dindiṇanec namma yomuhuc énézéyec; Onarunec ménnéṇ késpedesic qahac kecanzaciguc inéh walac hénima hocnéṇ héiyuguc.

⁸ Imuhuc zéma muṇguc sicgéma baeciguc kiwi oyec.

⁹ Oyu ieneṇ ac imi nimma ic yanda mén hénima keṇu, gi mén ni mén wai érécmima kendacgic Yesu zéma embac sugcinaiguc naṇec iereṇ ekacnec naṇoc.

¹⁰ Yesunéh dindinanez namma hénu kendacgic embac imi momacguc eneyanez nanu yomuhuc qesimiyec; Embac, ic moczon imi dimia? Képésicgaguc zégénzac méné ménda nanzac me?

¹¹ Zéyu zéyec; Qahac, Min Kewu. Zéyu Yesunéh ézéyec; Ni acguc képésicgaguc ménda zégénzua. Kemma deguc muacnez képésic munuc ménda wambéséma.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

¹² Yesunéh munuc ac yomuhuc énézéyec; Ni baec séc ic embac onac asac marara. Méné ni méndac némmac imi sinu qeriaiguc munuc ménda keremmac. Wanu kekecac asaha késakec.

¹³ Imuhuc zéyu Farisaio ic ieneu yomuhuc ézégic; Geŋgacnez guac héipuc wanamuanzanu imuac nu guac héipuc ac imi héla qahac.

¹⁴ Zégic Yesunéh yomuhuc melemma zéyec; Ni imi dimuacnez hama dimuaru kemmanu imi nu nanzua, imuac nuac ni nenaoc nuac héipuc acna wanamuma zézua, nénu imi hélacnez wanzac. Wanu ini imi nu dimuacnez hama dimuaru kemmanu imi ménda nanzu.

¹⁵ Eneu ic onac niniu igucnez nuŋgésianzu. Wanu ne nu imi ic ménac ménda nuŋgési mianzua.

¹⁶ Ni nenacnez qahac, Manuc méli nénez i guc momacnez nuŋgésianzu, imuac nu nu nuŋgésianu iguc, nuac nuŋgésigésina imi hélacnez wammac.

¹⁷ Héna acginaiguc yomuhuc hezac; Ic éréhécnénu héipuc ac zéyic imi héla wammac.

18 Méné imi ni nenawac héipuc wañamuanzua, wañu héipuc icna méné imi Mañgoc méli néñec imi mia.

19 Imuhuc zéyu ienené qesimigic; Guac mañgocga imi dimia? Zégic Yesunéné melemma énézéyec; Ini ni me Mañgocna ménda niñnércmizu. Ni niñnémbunec imi Mañgoc imuhucnec nimmiwunec.

20 Ac imi ocmuñ téréyaiguc soukiwa haim-imiawac katapa tarec imuaru ku énécmima zéyec. Wañu naléya ménda ducñiyec imuac niñac ménéné méné i ménda késayec.

21 Wañu inéné muñguc énézéma zéyec; Ni kemba ini hocnémma képésic ginaguc humumu. Wañu kemba kecmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

22 Imuhuc zéyu Yuda ic ienené eminiñ wañgic; Ni kemmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac imuhuc zézac. Hénia imi némac? Eñeyaoc euma humumac me?

23 Zégic inéné énézéyec; Ini younec, wañu ni imi ou kurumené igucnec. Ini baec igucnec, wañu ni imi imuarunec qahac.

24 Imuac niñac ini képésicgina qeriaiguc humumu imuhuc zézua. Ni imi i wanzua imi ménda ninzéné gézuiguc képésic ginawac qeriaiguc humumu.

25 Imuhuc zéyu ienené yomuhuc qesi migic; Gi méré? Wañu Yesunéné énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanzua.

26 Ni onac ac sasala zéma zégésigési ac sasala késakeczua, néñ méli néñec imi héla miñina, imuac niñac inéné nézéyec imi sac baec ic embac

énézéanzua.

²⁷ Inéj Maṅgocyawac imuhuc zéma énézéyec. Waṅu ienenj imi ménda ninṭegicgic.

²⁸ Imuac ninj Yesunéj yomuhuc zéyec; Ini Icac Naṅa imi meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* zéma niṅasarimu. Waṅu ni nena ewa siṅnawac iwawai ménj ménda meanzua, néj Maṅgocnéj iwawai ku néṅec imi sac énézéanzua imi ninṭegicmu.

²⁹ Mélinéjec imi niguc kecanzac. Ni nalé séc ai tosara Anutunéj héṅu sécgéanzac ai imuhucya sac meanzua. Imuac ninj inéj nenacnec ménda wainéjanzac.

³⁰ Imuhuc zéyu bec sasalanéj ninzéṅgémigic.

Abarahamac qelihéra.

³¹ Waṅu Yuda ic ninzéṅgézu ionac yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuazéc qeriaiguc hémbénaṅa kecmuiguc hélacnec nuac tohotoho ichécna wammu.

³² Waṅu ini ac héla niṅacgégic ac héla iminéj ziki sipacgina hulac énécmimac.

³³ Zéyu ac yomuhuc meṅjic; Nini Abarahamac qeli, ménénéj ziki sipac ménda waṅ nénécmigic. Waṅu némac ninj ziki sipacgina hulac énécmimac zézanj?

³⁴ Yesunéj melemma énézéyec; Hélacnec téṅgénj énézézua, ménénéj ménj kápésic waṅanzac imi imuac welenj qeṅe ic wanzac.

³⁵ Waṅu welenj qeṅe icnéj miṅinawac amaiguc nalé séc ménda kecmac, néj naṅanénéj tetecgia qahac kecmac.

---

* **8:28:** Ni imi mia Kristo zéma niṅasarimu.

36 Imuac niŋ Naŋanéh hulac énécmiyu ini hélacnec ziki sipacgina qahac kecmu.

37 Ini Abarahamac qeli imi ni ninzua. Waŋu qeriginaiguc nuac ackuazécnawac tatacya mén ménda he énécmizac. Imuac niŋ nuhumuwiŋ zé wanzu.

38 Ni Maŋgocnawac wésiaiguc héŋi imuac énézéanzua. Waŋu ini mia maŋgocgina iwarunec niŋgic imuac waŋanzu.

39 Zéyu zégic, Nonac maŋgoc imi Abaraham. Waŋu Yesunéh melemma énézéyec; Abarahamac qeli wambunec haka Abaraham waŋec imuhucya wambunec.

40 Ni Anutu arunec nimma ac héla énézéwa nuhumuwiŋ zé wanzu. Waŋu Abaraham inéh haka imuhucya ménda waŋec.

41 Ini eŋaŋ maŋgocgina iwac haka imi waŋanzu, imuhuc zéyu ieneŋ melemma zégic; Nini kaisero haka igucnec ménda hicŋiyiŋ. Nonac maŋgoc imi momacguc sac keczac imi Anutu.

42 Yesunéh yomuhuc zéyec; Ni Anutu arunec hicŋima mayi. Ni mayi imi nena ewana niŋ qahac, inéh méli néŋu mayi, imuac niŋ Anutu imi onac maŋgoc wambacnec imi ala waŋ némbunec.

43 Dimuhuciguc nuac ackuazéc imi ménda niŋasarizu? Imi mia acna gezacginanéh nimmuac séc qahac imuac niŋac ménda niŋasarizu.

44 Ini maŋgocgina Biria miŋina iwarunec hicŋigic, imuac niŋ iwac ewa siŋa tohowiŋ zé wanzu. Inéh nalé hénia igucnec euqaqac ic kerecac keczac. Waŋu iwac qeriaiguc ac héla mén ménda hemiyu ac hélaiguc ménda naŋanzac. Inéh mia ic ikora waŋu ikoc acwac maŋgocya

keczac, imuac niñ ikoc ac zéman zé eñeya ninin késama zéanzac.

⁴⁵ Wañu ni ac héla zéanzua imuac niñ ini ménda ninzénge nénzu.

⁴⁶ Onarunec méñnéñ nuac késpedesna méñ hia mihicñimac? Ac héla énézézuaiguc némac niñ ménda ninzénge nénzu?

⁴⁷ Méñ Anutuac buña keczac imi Anutuac ac ninzac. Wañu ini Anutuac buña ménda keczu, hénia imuac niñ ini ménda niñtohoanzu.

Yesunéñ eñeya héipuc ac zéyec.

⁴⁸ Zéyu Yuda ic ieney yomuhuc melemma zégic; Nini guac yomuhuc zéma niñanzin; Gi Samaria ic dac, uña biria késa keczan. Zézin imi hélacnec me qahac?

⁴⁹ Wañu Yesunéñ melemma zéyec; Ni uña biria méñ ménda késakeczua. Wañu ni Manhocna eeya héianzua wañu ini ni mematiti wañ nénzu.

⁵⁰ Ni nenaoc nuac eena héinémmuac niñ ménda wañanzua, néñ méñnéñ imuac niñ wamma gésima keczac.

⁵¹ Hélacnec téngén énézézua, Méñnéñ méñ nuac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ ménda humumac.

⁵² Imuhuc zéyu bec Yuda ic ieney zégic; Gi uña biria késakeczan imi deguc niñasarizin. Abaraham zéma Anutuac tilin tilin ic ieney moczon humudacgic, néñ geñ mia méñnéñ méñ guac ackuazéc tohoma kecmaciguc inéñ kilendac ménda humumac zékeczan me?

⁵³ Gi maṅgocnina Abaraham humuyec i ogiczar me? Anutuac tilij tilij ic ieneṅ acguc humudacgic. Waṅu gi geṅga niṅ niṅna méré wanzac me?

⁵⁴ Yesunéṅ melemma zéyec; Ni nenawac eena héiwa nuac eena imi héla qahac wammac. Neṅar Anutu zéanṅu Maṅgocna iminéṅ eena héianzac.

⁵⁵ Ini i ménda nimmizu, waṅu neṅ i nimmizua. I ménda nimmizua zéwinec imi ini ésécnec ic ikora wambinec. Waṅu ni i nimmima iwac ackuazéc tohoanzua.

⁵⁶ Onac maṅgoc Abaraham inéṅ naléna hémmaṅ zé ewa hia nimma kecma hémmaguc ségiségi waṅec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Yuda ic ieneṅ zégic; Gi yawuṅga 50 ménda késazar. Waṅu Abaraham bec héṅnec?

⁵⁸ Zégic zéyec; Hélacnec téṅgṅ énézézua, Abaraham ménda hicṅiyec nalé imuarunec ke-riac kecua.

⁵⁹ Imuhuc zéyu ieneṅ qewiṅ zéma hoc megic. Waṅu Yesunéṅ saṅgima ocmuṅ téréya imi waima hiṅgacma keṅec.

9

Ic mén kic hilicyaguc hicṅiyec imi mehiaruyec.

¹ Yesunéṅ hénaiṅuc kemma ic mén kic hili-cyaguc hicṅima kerec imi héṅec.

² Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ qesima zégic; Kiwi ic, ic mérénéṅ kápésic waṅu inéṅ kic hili-cyaguc hicṅiyec? I eṅeyaoc me neṅoc maṅgocya iereṅ?

³ Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Eņeyaoc me neņgoc maņgocyanéh kápésic ménda waņic. Waņu Anutuac ai mén imi iwac kekeciguc wininiyu hémmu niņac imi hiçñimiyec.

⁴ Mélinéņec iwac ai imi kaiwe nanzac imuac séciguc mewiņ. Waņu siņiya hayu méņnéņ mén ai memacac séc qahac.

⁵ Ni baeciguc kecanzuanec baecac asac mararaņ wanzua.

⁶ Imuhuc zémaguc, baeciguc sépécgéma sépécnéņ gizoņ meyacgéma iwac kiwaiguc haiyec.

⁷ Haima yomuhuc ézéyec; Siloam zékéņiguc kemma zuacna. (Siloam imuac hénia imi; Mélimiyec.) Zéyu inéh kemma zuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc liliņgéma keņec.

⁸ Waņu ic ama momachéra zéma ic tosara ic imi zéwelec énécmiyu héņaņgic ieneņ yomuhuc qesigic; Ic yomi henaiguc tacma iwawai niņac qesinéncmiaņec iminéņ me qahac?

⁹ Tosaranéh inéh mia zégic. Waņu tosaraneņ qahac, i ésécnec zégic. Waņu i eņeyaoc yomuhuc selima zéyec; Ni ic imi mia.

¹⁰ Zéyu ieneņ qesimima zégic; Kicga dimuhuc hiaruzac?

¹¹ Zégic zéyec; Ic mén Yesu zémianzu inéh gizoņ meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam zékéņiguc kemma zuacna zéyu kemma zuacba hiaruyu héņaņzua.

¹² Zéyu ézégic; Ic imi dimuaru keczac? Waņu melemma zéyec; Ni ménda ninzua.

Farisaio ic ieneņ kic hilic mehiaruyec imuac ara zégic.

13 Waᅇu ic becneꝝ kic hilic kereꝝ imi wagicma Farisaio ic ionaru keᅇgic.

14 Waᅇu Yesunéᅇ gizoᅇ meyacgéma kiwa mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.

15 Imuac niᅇ Farisaio ic ieneᅇ imuhucyanec iwac kiwa dimuhuc hiaruyec zéma qesimigic. Waᅇu ic imi yomuhuc melemma zéyec; Inéᅇ gizoᅇ nuac kicnaiguc haiyu zuacba hiaruyu héᅇaᅇzua.

16 Farisaio ic tosananéᅇ zégic; Ic imi Sabata logianzac imuac niᅇ Anutu arunec qahac. Waᅇu tosananéᅇ képésic ic méᅇnéᅇ dimuhuc kiwi méreᅇa imuhucya mewacnec imuhuc zéma méndéᅇ amugic.

17 Waᅇu kic hilic imi muᅇguc qesimigic; Ic iminéᅇ kicga mewéᅇréᅇgézac, geᅇ iwac niᅇ némac ac zéwésémaᅇ? Zégic zéyec; Ic imi Anutuac tilinᅇ tilinᅇ ic.

18 Waᅇu Yuda ic ieneᅇ ic imi kic hilic kereꝝ igucnec hiaruyec imi ménda ninzéᅇgéma iwac neᅇgoc maᅇgocya héihéré érécmigic.

19 Érécmima yomuhuc zéma qesiéércmigic; Ic yomi orac meracgira me? Waᅇu ic yomuac kic hilicyaguc hicᅇiyec zézaoc? Waᅇu deguc imi dimuhuc héᅇaᅇzac?

20 Zégic neᅇgoc maᅇgocya iereᅇ yomuhuc melemma zéyoc; Ic yomi norac naᅇnira imi zéma kic hilicyaguc hicᅇiyec imi niri ninzic.

21 Waᅇu dimuhuciguc kiwa hiaruzac imi zéma méreᅇnéᅇ iwac kiwa méwéᅇréᅇgéyec imi niri ménda ninzic. Waᅇu i imi yawuᅇa sasala imuac niᅇ qesimigic eᅇeyaoc eᅇeya surucya énézémac.

²² Yuda ic ienen mérnén Yesu imi Kristo zéma ninzénngémac imi Anutuac hénaorin sucnina igucnec nesimiwiñ imuhuc zéma bec ewa momac wañgic imuac niñ ieren ionac niñac bacgira yandiyu imuhuc zéyoc.

²³ Imuac niñac iwac neñgoc mañgocyanén; I komora qahac, qesimigic, imuhuc énézéyoc.

²⁴ Wañu muñguc ic kic hilic kerec imi héihéréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic imi késpedesiraguc imi nini ninziñ.

²⁵ Zégic inén melemma zéyec; Ic imi késpedesiraguc me qahac imi ni ménda ninzua. Momacguc ninzua imi yomuhuc; Becnec ni kic hilic kerí, nén deguc imi héñanzua.

²⁶ Zéyu zégic; Dimuhuc wañgéñec? Inén dimuhuc kicga méwéréñgéyec?

²⁷ Inén melemma énézéyec; Ni bec zédaczua, nén gezacginanén ménda nimma némac niñac muñguc nimbiñ zé wanzu? Ini momacnec iwac tohotoho ichéra wambiñ zé wanzu?

²⁸ Imuhuc zéyu hahali mima zégic; Gi imi iwac tohotoho icya. Wañu nini imi Moseac tohotoho ichéra.

²⁹ Anutunén Mose ac ézéyec imi nini ninziñ. Wañu ic imi dimuarunec imi nini ménda ninziñ.

³⁰ Zégic ic iminén yomuhuc énézéyec; Ic imi kicna mehiaruyec wañu dimuacnec hayec imi ini ménda niñasarimanec keczu. Imuac mia ni welicgé énécmizua.

³¹ Nini yomuhuc niñanzin; Anutunén késpedesic ic ionac gezac ménda haianzac, nén ic solañ Anutuac ackuazéc tohoanzac iwac mia gezac haianzac.

32 Ic méné kic hilicyaguc hicñiyecac keru kiwa mébéréngéyec ac suruc imuhucya imi nalé hicñima hama éréyec imuac suraiguc méné ménda zégic niññ.

33 Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec ai imuhucya méné hia ménda mewacnec.

34 Zéyu zégic; Gi késpedesic qeriaiguc téngén hicñinec, néñ ac ku nénécmizañ? Imuhuc zéma nesigic keñec.

Ninzéñ ninzéngina qahac imi kic hilic ésécnec.

35 Ic imi néfacgégic mayec imi Yesunéñ niñec. Nimma ic imi mihicñima qesi miyec; Gi Icac Naña imi ninzéngézañ?

36 Wañu ic iminéñ zéyec; Miñ Kewu, ic zézañ imi méré? Nézéna ic imi ninzéngéwa.

37 Yesunéñ zéyec; Geñ deguc hémma nanzañ. Giguc ac zézac iminéñ ic imi mia.

38 Wañu ic iminéñ Miñ Kewu ni ninzéngézua zéma mepési miyec.

39 Wañu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni niñgési énécmimañ zé baeciguc mayi. Imuac wañ énécmiwa kic hilicnéñ hémmu, néñ kicginagucnéñ kic hilic wammu.

40 Farisaio ic tosara momacnec kecgic ieneñ imuhuc zéyu nimma zégic; Nini momacnec kic hilic me?

41 Wañu Yesunéñ énézéyec; Ini kic hilic kecwunec imi késpedesicgina ménda he énécmiwacnec. Wañu deguc héñanzañ zézu, imuac niñ késpedesicgina he énécmizacnec.

10

Rama zéma rama galeŋ.

¹ Ni hélacnec téngén zézua, mén rama onac demin qeriaiguc emman zéma nagu igucnec ménda emma héná ménunec logimac imi kowu nene zéma kaiziliweŋ ic.

² Mén nagu igucnec emmac iminéŋ ramawac galeŋa.

³ Awiawi icnéŋ iwac niŋac naguya auanzac. Waŋu rama ieneŋ ara hia niŋyacgégic inéŋ ramahéra qacgina unuruma onagiru séŋganŋeŋ mamu.

⁴ Rama ieneŋ ara hia niŋyacgézu imuac niŋ on-agiru madacgic eŋeya walac keŋu méndacmima keŋanzu.

⁵ Waŋu ic enia ménac ara imi ieneŋ ménda niŋtegicanzu. Imuac niŋ waima héŋqacgéma kemmu.

⁶ Yesunéŋ séséc ac imi énézéyu niŋgic, néŋ ac hénia imi ménda niŋasarigic.

⁷ Imuac niŋ Yesunéŋ muŋguc énézéyec; Hélacnec téngén énézézu; Ni rama ionac nagu.

⁸ Ni ménda hawa walac hagic imi eneŋ moczoŋ kowu nene zéma kaiziliweŋ ic. Imuac niŋac rama ieneŋ acgina ménda niŋgic.

⁹ Ni nagu mianéŋ, ménnéŋ nuac muru kerem-mac imi aŋgéŋa tiwa, nagu imuacnec eŋeŋ mama wamma nene mihicŋimac.

¹⁰ Kowu nene imi eŋ ménda hamac, néŋ rama sasaŋgiaiguc énépésima kemma mebirima un-uhumumac niŋac sac haanzac. Ni mia rama

ienen kecec imi sécgina mema kuaya qeqe memu niḡac hayi.

¹¹ Ni imi rama galeḡ hiabia. Galeḡ hiabianéḡ rama ionac niḡ keckecya hia wai énécmianzac.

¹² Waḡu galeḡ soukiwa niḡac ai meanzac iminéḡ galeḡ héla qahac. Waḡu rama imi eḡeya qahac, imuac niḡ haséḡ kazu hayu hémma rama wai énécmima néḡgaru haséḡ kazunéḡ inima néndéḡ énécmianzac.

¹³ Ic imi soukiwa niḡac ai meanzac imuac niḡ néḡgacanzac. Waḡu inéḡ rama niḡac ewa éréhécménda waḡanzac.

¹⁴ Ni rama galeḡ hiabia. Ramahécna niḡénécmiwa niḡnéḡzu.

¹⁵ Imi mia Maḡgocnéḡ ni niḡnéḡu neḡ Maḡgoc nimmianzua imuhuc ésécnec. Imuac niḡ ni rama ionac niḡac kececna waizua.

¹⁶ Nuaru ramahécna méḡ keczu imi demin yomuacnec qahac. Waḡu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Niḡic rama tuḡ momacguc kecgic galeḡ momacguc kecénécmimac.

¹⁷ Kececna muḡguc memaḡ zéma waizua imuac niḡ Maḡgocnéḡ nuac goina héianzac.

¹⁸ Kececna imi méḡnéḡ ménda nuagicmac. Waḡu ni nenaoc waizua. Kececna gilimaḡ me muḡguc memaḡ imuac kuc buḡa imi nuaru henéḡzac. Zézé seli imi Maḡgocna iwac murunec hayu késayi.

¹⁹ Ac imuac niḡ Yuda ic ieneḡ muḡguc héndéḡ amugic.

²⁰ Waḡu sugginaiguc sasalanéḡ yomuhuc zégic; Inéḡ uḡa biria késayu qeria sicsaoc wanzac.

Némac niñ ara ninzu?

²¹ Wañu tosaraneñ yomuhuc zégic; Ac imi ic mén uña biriayaguc imuhucyawac ac qahac. Uña birianeñ ic kic hilic méñac kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ieneñ Yesu ménda ninzégémigic.

²² Yerusalemiguc ocmuñ téréyawac naguya augic imuac yawuñ* imi sanjeña naléyaiguc ducñyec.

²³ Yesunéñ ocmuñ téréya demin qeriaiguc luhuc ama yanda mén qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma nañec.

²⁴ Wañu Yuda ic ieneñ lelecgémima yomuhuc zéma ézégic; Némac nalé ducñiyuguc ewa érehéc ménda wañgémibiñ? Gi Kristo keczañiguc zéasarima nénézéna.

²⁵ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néñ ménda ninzégéanzu. Kiwi mérera nuac Mañgocnawac qaraiguc meanzua iminéñ nuac héipuc ac zéénécmizac.

²⁶ Wañu ini imi nuac ramahécna qahac imuac niñ acna ménda ninzégézu.

²⁷ Ramahécna imi ewana niñanzu. Wañu ni ionac niñénécmiwa ieneñ méndac néñanzu.

²⁸ Neñ kekec hémbénaña imi énécmiwa méndagucnec humumu. Méñnéñ mén nuac mérana igucnec ramahécna nuagicmacac séc qahac.

²⁹ Nuac hainéñec Mañgocna inéñ momac yanda onogicdacma kunéñgina keczac, imuac

---

* **10:22:** Kendonñ imuac, Hanukah zéanzu.

niñ méjnéñ Maṅgocnawac méria igucnec iwawai méñ paktak wagicmacac séc qahac.

³⁰ Ni zéma Maṅgoc niri momacguc.

³¹ Imuhuc zéyu muṅguc Yuda ic ieneñ héiwiñ zéma hoc megic.

³² Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéñ ménda memeya imi hénia hénia Maṅgocna iwarunec mema énézéwa hénzu. Waṅu imuac sugginaiguc némac iwawai méñ niñac hocnéñ nuwiñ zé wanzu?

³³ Zéyu Yuda ic ieneñ melemma zégic; Iwawai imuac me imuac niñ qahac, gi baec ic kecma Anutu wanzua zéma Anutu zébiri qébiri wammianzan ac haka imuac mia hocnéñ guwiñ zé wanzin.

³⁴ Yesunéñ melemma énézéyec; Héna acginaiguc, Neñ ini anutu zéénécmizua[☆] imuhuc ménda ogic hezac me?

³⁵ Kiwi téréya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunéñ ic tosara ara zéhicñi énécmianec ionac niñ anutu zéénécmiyec.

³⁶ Méñ Maṅgocnéñ kekecya météré wammima baeciguc mélimiyec iminéñ Ni Anutuac Naña zéyu, némac niñ, Téréya zébiri qébiri wammizac, zénénzu?

³⁷ Maṅgocnawac ai ménda meanzuaiguc ménda ninzénge némmu.

³⁸ Néñ aiya meanzuaiguc imi, ni qahac, néñ kiwi méréra imi miadac kileñ ninzéngeṃu. Imuhuc wammuiguc Maṅgocnéñ nuac

---

[☆] **10:34:** Leg 82:6

qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanzua imi hia niņasarimu.

³⁹ Ieneḡ muḡguc késawiḡ zé waḡgic, waḡu inéḡ méragina igucnec néḡgacma keḡec.

⁴⁰ Waḡu Yesunéḡ Yodan doku néwécgeḡ becneḡ Yohanenéḡ doku naec énécmiyec imuaru kemma kerec.

⁴¹ Waḡu ic embac sasalanéḡ imuaru hama zégic; Yohanenéḡ bec kiwi méréra méḡ ménda meyec, néḡ ic yomuac ac sasala zéyec iminéḡ moczoḡ héla wanzac.

⁴² Waḡu baec imuaru sasalanéḡ Yesu ninzéḡgégic.

11

Yesunéḡ Lazaro humuc igucnec meqelimiyeḡ.

¹ Ic méḡ hafi kiyu heyec. Qara imi Lazaro. Inéḡ Maria zéma iwac embac dara Mata iorac ama areḡa Betania igucnec.

² Maria yomi Miḡ Kewuac qahaiguc haléc héméḡa hiabia pocgéma eḡeya oruc zucyanéḡ hénaya naecmiyec imi mia. Waḡu Lazaro hafi heyec iminéḡ mia Maria iwac nauḡ dara.

³ Waḡu nauḡhéreḡa iereḡ Yesuaru ac yomuhuc haiyic keḡec; Miḡ Kewu, ic siḡa niḡmianzaḡ imi hafi kiyu hezac.

⁴ Waḡu Yesunéḡ suruc imi nimma yomuhuc zéyec; Hafi imuac tetcgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési mihicḡi mimuac niḡac hicḡizac. Waḡu imuarunec Anutuac Naḡa acguc mepésimimu.

⁵ Yesunéh Mata zéma iwac embac munaya zéma Lazaro ionac sinjina niñajec.

⁶ Wañu Lazaro hafi hezac zégic nimmaguc kerec imuaru waimanec keru ai meme éréhéc keñec.

⁷ Keñu tohotoho ichéra énézéma zéyec; Neñaj lilingéma Yuda baeciguc kembin.

⁸ Zéyu ienen zégic; Kiwi ic, Yuda ic ienen hocnéñ guwiñ zé wañgic imi ai meme sasala ménda tecgézac. Wañu imuaru muñguc kembésémañ?

⁹ Yesunéh melemma zéyec; Kaiwe éréma hiñgacanzac imuac naléya 12 ac séc ménda hezac me? Méñnéñ kaiweiguc keñha wammaciguc baec kurumenjac asac mararañiguc hémma ménda qonzontonj gémac.

¹⁰ Méñnéñ sinjiiguc keñha wañu iwac qeriaiguc asac mararañ qahac wañu mama qemac.

¹¹ Imuhuc zémaguc andiaiguc yomuhuc énézéyec; Neñaj alanina Lazaro gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yacmac.

¹² Wañu iwac tohotoho ichéra ienen zégic; Miñ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.

¹³ Yesunéh iwac humuc niñac imuhuc zéyec, néñ iwac tohotoho ichéra ienen gau hehe niñac imuhuc zézac zéma niñgic.

¹⁴ Wañu Yesunéh zéasarima zéyec; Lazaro imi humuyec.

¹⁵ Onac niñ wamma nimba imuaru ménda keru iminéñ hia wañu ségiségi wanzua. Imuhuc wamba ini ninzéngému. Neñaj iwac muru kenni.

¹⁶ Wañu ic méñ Toma, Didimo (Héi séwi séwi)

zémianzu, inéñ tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec; Neñañ momacnec kemma i guc humuwiñ zé humuwiñ.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miñina.

17 Yesunéñ ama imuaru hayu Lazaro imi téngégic kicsuan qeriaiguc heyu ai meme kembon qahac wanzac zégic niñec.

18 Betania ama areña imi Yerusalem hosuraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac séc wañec.

19 Wañu Yuda ic sasalanéñ nauñgirawac soñgon iricma soñgon ac wañ érécmiwiñ zé Mata zéma Maria iorac muru hagic.

20 Wañu Yesu hazac zégic nimma Matanéñ i hémmañ zé keñec. Wañu Marianéñ amaiguc tarec.

21 Miñ Kewu! Matanéñ ézéyec; Gi you kecbañnec nauñ dacrira imi ménda humuwacnec.

22 Wañu ninzua, deguc acguc némac iwawai niñac Anutu welec mina Anutunéñ hia niñgémmac.

23 Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Guac nauñ dacga imi muñguc yacmac.

24 Zéyu Matanéñ melemma zéyec; Nalé tetcgia wañu, humuc igucnec yacyac hicñiyu muñguc yacmac imi ni ninzua.

25 Zéyu Yesunéñ ézéyec, Ni imi humuc igucnec yacyac zéma kecec imuac miñina, méñnéñ méñ ni ninzéngé néñzac imi kekecyaguc kecmac. Wañu humumaciguc kileñdac kekecyaguc kecmac.

26 Wañu méñ qeliqeli kecma ni ninzéngé néñzac imi kileñdac humucya qahac kecmac. Gi imi ninzéngézañ me qahac?

27 Zéyu embacnéj zéyec; Oo, Miñ Kewu, ni ninzénjézu. Gi Kristo, Anutuac Naña baeciguc hahaya.

28 Imuhuc zémaguc lilingéma kemma embac munaya Maria qaru hayu iwacnec ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.

29 Zéyu Marianéj nimma focdac yacma iwac muru keñec.

30 Wañu Yesu imi ama areña yanda qeriaiguc ménda hayec, néj Mataguc azoroyoc imuhucgeñ nañecnec.

31 Wañu Marianéj geriwaguc yacma keñu, Yuda ic amaiguc i guc tacgic ienenj hémma siacmañ zé kic suañiguc kenzac gezanj imuhuc zéma i méndacmigic.

32 Wañu Marianéj Yesu nañec imuaru hama hémma iwac hénayaiguc mama sicgéma ézéyec; Miñ Kewu, gi you tachañnec nauñ dacrira ménda humuwacnec.

33 Imuhuc zéma siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic Yesunéj iniru qeri uñaya yéwériyu wésia témanj zé wañec.

34 Wañu, Dimucgeñ haigic zéma qesiyu, Miñ Kewu, hama hénna zégic.

35 Wañu Yesu kic masiya mayec.

36 Wañu Yuda ic ienenj hémma zégic; Héngic, Lazaro iwac siña dimuhuc nimmianec!

37 Ic tosanéj yomuhuc zégic; Kic hilic imi mehiaruyec. Wañu ic yomi ménda humumac niñ méra mimacac séc qahac wañec me?

Yesunéj Lazaro humuc igucnec meqeliyec.

³⁸ Wañu Yesunéh wésia muñguc yanda wamma kicsuanjiguc keñec. Wañu kicsuanj imi hoc kifañja, kuaya imi hocnéñ hézicgégic heyec.

³⁹ Yesunéh zéyec; Hoc imi qililingégic keñu. Zéyu ic humuyec iwac embac nauña Matanéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, ai meme kembon qahac wanzac, imi bec héméhaguc wanzac.

⁴⁰ Zéyu Yesunéh ézéyec; Gi ninzéngeña Anutuac edamuya hémhésémañ imuhuc ménda gézézua me?

⁴¹ Wañu hoc qililingégic keñu Yesunéh kiwa hima hémma zéyec; Mañgoc gi acna ninzañ imuac niñac ewa hia ac gézézua.

⁴² Gi nalé séc nuac niñanzañ imi niñi. Wañu zézua imi ic you nanzu ienenj geñ ni méli nénec imi ninzéngeñu niñac ionac niñ wamma imuhuc gézézua.

⁴³ Imuhuc zéma Yesunéh kucnec qarec; Lazaro, mama hana!

⁴⁴ Zéyu ic humumia iminéh mama hayec. Wañu héná méria imi linéh malekunéh osogic heyu musuya imi kerenéh osogic heyec.

Yesunéh énézéyec; Hulacmigic keñha wañu.

Farisaio ic enéh Yesu qewiñ zéma ac sañec wañgic.

⁴⁵ Imuac niñac Yuda ic sasala Maria iwac hagic ienenj ai Yesunéh meyec imi hémma ninzéngeñic.

⁴⁶ Wañu tosanéh Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu meyec imuac ac suruc wañ énécmigic.

⁴⁷ Hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienenj kaunsol tocgo énécmima yomuhuc

énézégic; Neñañ dimuhuc wañkeczin? Ic imi kiwi méréra hénia hénia yanda wañanzac.

⁴⁸ Neñañ i imuhuc waimini, ic embac moczoñ ninzéhégé mimu. Ninzéhégé migic Roma ic ienen hama baec yandanina zéma ic embac hécnina imi nonagicmu.

⁴⁹ Zégic sugcina igucnec hofac oo ic mén qara Kayafa yawuñ imuaru eñeñagina kerec iminén yomuhuc énézéyec; Ini niniñgina qahac téngéñ!

⁵⁰ Ic ménén ic embachéra moczoñ ionac niñ wamma humuyu ic embachéranén ménda humumu iminén onac muru hia wammac imi ménda niñyacgézu?

⁵¹ Ac imi eñeyawac ewaya niñac ménda zéyec. Inén yawuñ imuac eñeñagina kerec imuac niñ Yesu imi Yuda ic onac humumacac niñ andiawac ara imuhuc zéyec.

⁵² Baec yandagina imuac sac qahac Anutuac nambérac héra baec séc tuima keczu imi momacnec tocgé énécmiyu tuñ momacguc wammac niñac imuhuc zéyec.

⁵³ Wañu nalé imuarunec Yesu qemu niñac ac sañec wañgic.

⁵⁴ Imuac niñac Yesunén Yuda ic sugcinaiguc winiñu muñguc ménda lelecgéyec. Wañu zélén baec hosuraiguc tañ mén qara Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc imuhucgeñ kemma kecgic.

⁵⁵ Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoñ hosuru hayu ic embac sasalanén kendoñ imi ménda hayunec imuac météré haka wambiñ niñac amaya amaya igucnec yacma Yerusalem ekenjic.

⁵⁶ Wañu ieneñ ocmuñ téréya sombeniguc namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc qesiamugic; Ini dimuhuc ninzu? Kendoñ niñac ic imi hélacnec ménda hamac me?

⁵⁷ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Fari-saio ic ieneñ bec yomuhuc zéseli wañ énécmigic; Méñnéñ Yesu dimuaru keru ninzaciguc kilenñdac nénézéyu késawiñ.

12

Marianéñ Yesu haléc naecmiyec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoñ imi hamac. Yesu Betania ama areña becnec Lazaro meqelimiyu humuc igucnec yacma kecañec imuaru hayec.

² Imuaru Matanéñ Yesuac eeya héima nene oma gumu énécmiyec. Wañu ic tosaraneñ lelecgéma tacgic Lazaro inéñ sugginaiguc Yesuguc momac-nec tarec.

³ Tacgic Marianéñ haléc soroc héméñaguc boña eñeña yanda qara nada imi hénéñ baña 5 séc mema hama Yesuac hena qahaiguc qocgéma oruc zucyanéñ kereñ memiyec. Wañu haléc imuac héméñanéñ ama qeriaiguc sécgédarec.

⁴ Wañu tohotoho ichéra sugginaiguc kecma Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonéñ yomuhuc zéyec;

⁵ Haléc héméñaguc imi maso haréwécac ai boña haiyu boñ megic soukiwa imi mema ic maqeqeya énécmimac iminéñ hia wambacnec, némac niñ imuhuc ménda wañec?

⁶ Wañu inéñ ic maqeqeya ionac niñac wamma imuhuc ménda zéyec. Ic imi kowu nene, gésé

késakeru soukiwa haigic élén meañec imuac niñac imuhuc zéyec.

⁷ Wañu Yesunén zéyec; Waina taru. Inén téngénémmu imuac nalé niñac wamma haléc héménaguc imi haiyu tarecac taczac.

⁸ Ic maqeqeya ienen iniguc nalé séc kecmu, wañu ni imi iniguc nalé séc ménda kecman.

⁹ Wañu imuaru tackecgic Yuda ic sasalanén Yesu imuaru taczac imi niñtegicma hagic. Wañu Yesuac niñac sac qahac, nén Lazaro inén meqeliyu yarec imi acguc hémbin zé hagic.

¹⁰⁻¹¹ Wañu Lazaro niñac Yuda ic sasalanén Yesuaru kemma ninzéngegic imuac niñ hofac oo ic kiwahécgina ienen Lazaro imi momacnec qehumuwiñ zé imuac ac sañec zégic.

Yesunén donki qahaiguc Yerusalem ekenec.

¹² Ama gianjiyu ic sasala kendorac hagic ienen Yesu Yerusalem haman zé hénaguc hazacnec zégic nimma

¹³ ewañ ic haréña mema i hémbin zé kemma yomuhuc qacgic; Ohec wahec! Zéhiaru mimia! Miñ Kewuac qaraiguc hahaya! Zéhiaru mimia! Israel neñañ Ic Kewu.

¹⁴ Yesu imi donki merawa mén mihicjima imuac qahaiguc tarec. Imi mia kiwi téréyaiguc ogic hezac ésécnec;

¹⁵ O, béracna Zion, bacga ménda yandimac. Hénna, guac Ic Kewuga hazac. Donki merawa qahaiguc taczac.

¹⁶ Wañu nalé imuaru iwac tohotoho ichéra ienen haka imuac hénia imi ménda niñasarigic. Wañu kecma Yesunén edamuyaiguc enjuguc ac

imi iwac ogic heyec imuac nin ienen haka imuhuc wammigic imi ninqeligic.

¹⁷ Ic tun Yesuguc kecma Lazaro kicsuan igucnec qacma humuc igucnec meqeli miyu yaru héngic imi enen ac suruc munquc munquc zésaigic keñec.

¹⁸ Wanu ic embac sasalanén asé kiwi icnéñ ménda memeya imi meyec imuac surucya nin-dacgic imuac nin tun yandanén i hémmbin zé mama keñgic.

¹⁹ Wanu Farisaio ic ienen enaocnec yomuhuc eminingic; Ninzu, ai yanda meni héla qahac wanzac. Baec séc ic embac moczon iwaru méndacmima kendaczu.

Girik ic ienen Yesuac qac buña nimma hagic.

²⁰ Wanu Anutu mepésiwin zé kendon ninac érégic imi onac suginaiguc Girik ic tosara kecgic.

²¹ Ienen ic mén Galilaiawac ama areña yanda mén Betsaidanec hahaya Filipo iwac muru kemma yomuhuc qesimigic; Ic kunen, nini Yesu hémmbin zé wanzin.

²² Zégic Filiponén hama Anderea ézéyu Anderea zéma Filipo ieren hama Yesu ézégoc.

²³ Ézégic Yesunén nimma yomuhuc zéyec; Icac Naña mepési mimu imuac naléya hazac.

²⁴ Ni hélacnec téngén énézéwa, iwawai gocmia méhnén baeciguc ménda mama humumaciguc gocmia momacguc imi imuhucyanec hemac. Wanu humumaciguc imi héla sasala haimac.

²⁵ Mén kekecyawac angén timaciguc kekecyaya imi sohomac. Mén baec yomuac qeriaiguc

kekecyawac waizalan wañ mimaciguc kekec hémbénaña imi késa kecmac.

²⁶ Méñnéñ méñ welen qenéñanzaciguc ni kilen méndac némmac. Wañu ni keczua imuhucgeñ nuac welen qeçe ic imi momacnec kecmac. Wañu Mañgocnéñ méñnéñ méñ welen qenéñanzac iwac eeya héimimac.

²⁷ Degucmi qerina* yéwérizac. Wañu imuac dimuhuc zéman? Mañgoc gi nalé yomi nogicmac niñac añgéña tina zéman me? Qahac, ni imuac niñ nalé yomuac hayi.

²⁸ Mañgoc guac qac buñaga edamuyaguc wammac. Imuhuc zéyu kurumen igucnec ewa méñ yomuhuc mayec; Qacnawac edamuya mihicñiyi, wañu muñguc edamuya mihicñiman.

²⁹ Ic tuñ momacnec namma niñgic ionarunec tosanéñ, Parandan héizac, zégic. Wañu tosanéñ, Kua meme uñanéñ ac ézézac zégic.

³⁰ Yesunéñ énézéyec; Imi nuac niñac qahac, onac méra énécmiman zé hicñizac.

³¹ Deguc imi baec ic embac ionac gésigési naléya. Baecac kuc miñina imi nesimiyu kemmac.

³² Ni baeciguc meyac néngic emma baec séc ic embac moczoñ nuaru héihéré énécmiman.

³³ Ac imi mia inéñ dimuhuc humumac imi énéczéyu hémmu niñac imuhuc zéyec.

³⁴ Wañu ic tuñ yandanéñ yomuhuc zégic; Héna ac igucnec yomuhuc zégic niñanzin; Kristo imi tetcgia qahac kecmac. Wañu gi dimuhuc Icac Naña meyacgic emmac zézan? Icac Naña imi méré?

---

* **12:27:** Kekec uñana.

³⁵ Wañu Yesunéh zéyec; Asac mararañ imi iniguc nalé hotoñadac sac he énécmimac. Siñinéh ménda hoturu énécmiyunec, asac mararañ he énécmiyunec keñha wañgic. Ic méñnéñ siñi qeriaiguc keñha wanzac imi dimuaru kenzac imi ménda ninzac.

³⁶ Asac mararañ he énécmiyunec asac mararañ imi kileñ ninzéhégic. Ninzéhégema asac mararañac nambérac héra wammu. Yesunéh imuhuc zémaguc wai énécmima sañgiyec.

³⁷ Kiwi méréra hénia hénia sasala kicginaiguc meanec. Wañu ieneñ i méndagucnec ninzéhégic.

³⁸ Imuhuc wañgic Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac ac youminéh héla wañec; Miñ Kewu, ackuazécnina imi mérénéh nimma ninzéhégzac? Miñ Kewuac méra imi mérac muru winiñu hicñi mizac?

³⁹ Hénia imuac niñac ninzéhégemuac séc qahac wañec. Imi mia Yesaianéh ac mén yomuhuc zéyu imuhuc zézua;

⁴⁰ Kicginanéh héntegicbu niñac, qeriginanéh niñtegicbu niñac, wañu qerigina melemma hagic mehiaru énécmiwac niñac inéh ini kic hilic zéma qeri seli meénécmiyec.

⁴¹ Imi mia Yesaianéh Yesuac kiwi asaha hémma iwac niñac imuhuc zéyec.

⁴² Wañu Galeñ yanda sugina igucnec sasalanéh i ninzéhégic. Wañu Farisaio ic ieneñ Anutuac hénaoriñ sugina igucnec nesi énécmiwu niñac ninzéh ninzéhégina imi ménda zéaugic.

⁴³ Imi mia ieneñ niñgic ic ionac mepé qepési imi eñeña wañu, Anutuac mepé qepési imi mamaya

wañañec imuac niñ imuhuc wañgic.

⁴⁴ Wañu Yesunéñ kucnec zéauyec; Ic ménj ni ninzénge nénzac imi ni sac qahac méli néjec i momacnec ninzénge mizac wanzac.

⁴⁵ Mérénéñ ménj ni nénzac imi méli néjec i hénzac.

⁴⁶ Ni baeciguc asac mararañ wamma mayi imuac niñac ménjac ménj ni ninzénge nénzac imi siñi qeriaiguc ménda kecanzac.

⁴⁷ Ni baec ic ini zégési énécmimañ zé ménda mayi, néñ añgégina timañ zé mayi. Imuac niñac ménnéñ acna nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i ménda niñgési mimañ.

⁴⁸ Ic ménj ni andé numa acna ménda késazaciguc ackua zéc énézéyi iminénj niñgésigési icya wamma nalé tetecgiaiguc késpedesiraguc zémimac.

⁴⁹ Ni ac imi nena ewa siñnawac ménda zézua. Mañgoc méli néjec inénj némac ac dimuhuc zémañ imi nézéyec.

⁵⁰ Iwac héna ac imi kekec hémbénañawac buña wanzac imi ni ninzua. Imuac niñac ac ménjac ménj zéanzua imi Mañgocnéñ nézéyec imuhucyanec zéanzua.

13

Yesunéñ tohotoho ichéra hénagina zuacénécmiyec.

¹ Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendoñ imi hamac. Yesunéñ baec yomi waima Mañgocarú keñkeñawac naléya hosucgéma hayu niñtegicma

hénaorin héra baeciguc keczu ionac goigina héimanec keru eneya nalé tetcgia hayec.

² Ama mari wañu nene gumu énécmigic Biria miñinanéñ bec Simon Kariotoac naña Yudawac qeriaiguc Yesu andé qemimac niñac niniñ biria haiyec.

³ Wañu Yesu imi Mañgocnéñ iwawai moczoñ iwac kucya bawaiguc haidaczac imi zéma Anutu arunec hayecac bec lilingéma Anutuaru kemmac imi niñec.

⁴ Imuhuc nimma nene waiyu taru yacma malekuya ménñ metecgéma kereñnéñ eneya kembañaguc zikiyec.

⁵ Zikimaguc doku zéiciguc qeyu hiñgaru tohotoho ichéra hénagina hénima zuacma kereñ zikiyu heyec iminéñ hénagina kereñ meénécmiyec.

⁶ Zuacma keñkecma Simon Petero iwaru kereñu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu geñ nuac hénana zuacbésémañ?

⁷ Zéyu Yesunéñ zéyec; Haka wanzua imuac hénia imi gi deguc ménda niñasarizañ, wañu bianñguc niñ asariwésémañ.

⁸ Zéyu Peteronéñ ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec zuacbésémañ. Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Neñ hénaga ménda zuacmañiguc gi amunec qamunec ménda wambésémañ.

⁹ Zéyu Simon Peteronéñ zéyec; Miñ Kewu hénana sac qahac, néñ orucna zéma mérana momacnec zuacnéna.

¹⁰ Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ménñéñ doku

bec naeczac imi hénaya sac zuaru moczoꝝnec qala qala wammac. Ini qala qala wanzu, néꝝ ini moczoꝝ niꝝac imuhuc ménda zézua.

¹¹ Yesunéꝝ ic mérénéꝝ andé qemimac imi bec niꝝasariyec imuac niꝝac eꝝaꝝ moczoꝝ qala qala wanzu ménda zémaꝝ zéyec.

¹² Hénagina zuacdacma yacma malekuya mema héima tatacyaiguc lilingéma kemma yomuhuc zéyec; Ini haka waꝝ énécmizua imi hia niꝝasarizu?

¹³ Ini nuac niꝝac Miꝝ Kewu, kiwi ic zéanzu. Imi hélacnec, ni imuhuc kecza.

¹⁴ Ni onac kiwi ic zéma Miꝝ Kewunéꝝ mia hénagina zuac énécmizua. Imuac ini acguc hénagina kileꝝ zuacamumu.

¹⁵ Ini momacnec haka onac waꝝ énécmizua imuhucyanec wammu niꝝac neꝝ onaru séséc wamba hénzu.

¹⁶ Ni hélacnec téꝝgéꝝ énézéwa, welenꝝ qeꝝe ic ménéꝝ ménéꝝ kewuya ménda ogiczac. Ménéꝝ mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec imi ménda ogiczac.

¹⁷ Imi niꝝasarima sécginaiguc wammuiguc ségiséꝝi ginaguc wammu.

¹⁸ Ni qutulangé énécmima ménda zézua. Ic énépésiꝝi imi moczoꝝ niꝝteꝝic énécmizua. Waꝝu imi mia kiwi téréya youmi héla wammac niꝝac zéyec; Ic ménéꝝ nuarunec nene mema nezac iminéꝝ hénaya meyacma nuyec.

¹⁹ Kecma imi hicꝝiyu imuaru ni imi i nalé tetecgia qahac kecanzac imi mia zéma ninzéꝝgé némmu niꝝac haka imi ménda hicꝝiyunec walac

énézézuá.

²⁰ Ni hélacnec ténggéh énézéwa, ménjac ménj mélimiwa hayu héihérémezac imi ni héihéré nénzac wanzac. Wañu ménjnéj ménj ni héihéré nénzac imi méli néjec i héihéré mizac wanzac.

²¹ Yesunéh ac imi zéyu qeri uñaya yéwériyu héipuc wamma zéyec; Ni hélacnec ténggéh zéwa niñgic, onac suggina igucnec ménjnéj ni andé numac.

²² Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj añamma mérac niñ zéyec imi hia ménda niñyacgégic.

²³ Tohotoho ichéra suggina igucnec ménj Yesunéh siña nimmianjec iminéh iwac tétéyaiguc héima tarec.

²⁴ Taru Simon Petero orucyanéh séséc wamma ézéyec; Mérac niñac zézac imuac qesimina.

²⁵ Wañu tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma qesiyec; Miñ Kewu, mérénéj imi mia?

²⁶ Wañu Yesunéh yomuhuc zéyec; Saméh yomi tindungéma mimañ, ic imi mia. Imuhuc zéma saméh mema zéiciguc tindungéma Simon Kariotoac naña Yuda Karioto miyec.

²⁷ Miyu saméh Yesuac méra igucnec wá-giru imuaru Biriá miñinanéh qeriaiguc hiñgarec. Wañu Yesunéh ézéma zéyec; Ai memañ zé wanzañ imi focdac mewésémañ.

²⁸ Zéyu lelegéma tacgic ienenj moczonj hénia némac niñ Yesu ac imi zéyec imi ménda niñtegicgic.

²⁹ Yudanéh soukiwa galeñ kerec imuac niñ tosanéh kendonj yanda niñac me maqeqeya énécmimañ zé iwawai ménj boñ memac niñac ézézac imuhuc zéma niñgic.

³⁰ Yudanéñ saméñ bakia imi mema focdac waima keñec. Wañu ama bec siñiyec.

Yesunéñ Petero dimuhuc wammac imi niñasarima zéyec.

³¹ Keñu Yesunéñ zéyec; Degucmi Icac Naña imi edamuyaguc wanzac. Wañu Anutu imuhucyanec Nañawac hia niñac edamuyaguc wanzac.

³² Anutunéñ iwac muru edamuya mihicñizaciguc inéñ eñeya muru Naña edamuya mihicñi mimac. Wañu degucdacmi edamuya mihicñi mimac.

³³ Nambérac hécna ni iniguc nalé hotoñadac kecmañ. Yuda ic énézéyi ésécnec deguc énézéwa niñgic, ini nuac wammu, wañu ni kemmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

³⁴ Youmi héna ac qelia énécmizua; Goigina héiamumu. Neñ onac goigina héiénécmianzua imuhucyanec ini goigina héiamumu.

³⁵ Ini eñaocnec goigina héiamugic ic embac moczoñ inicma ini nuac tohotoho ichécna wanzu imi niñasarimu.

³⁶ Zéyu Simon Peteronéñ qesiyec; Miñ Kewu, gi dimucgeñ kembésémañ? Yesunéñ melemma zéyec; Gi ni kemmañ imuhucgeñ deguc ménda méndac némbésémañ, néñ bianañguc méndac némbésémañ.

³⁷ Zéyu Peteronéñ yomuhuc qesiyec; Miñ Kewu némac niñac gi hia méndac gémmañ ac séc qahac wanzac? Ni guac niñac kekecna waizua.

³⁸ Yesunéñ melemma ézéyec; Gi hélacnec nuac niñac kekecga waiwésémañ? Hélacnec téngéñ

gézéwa niŋna; Kuruc ménda qarunec hatac haréwéc nuac niŋ ménda nimmizua zéwésémaŋ.

14

Yesunéŋ tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

¹ Ewa biri ménda wammu. Anutu ninzéŋgéma ni momacnec ninzéŋgé némmu.

² Nuac Maŋgocnawac amaiguc ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec bec énézéwínece. Ni amagina mindiŋimaŋ zé kemmaŋ.

³ Kemma onac ama duŋgina mézézéŋgéma liliŋgéma hama onagicba kemma ni kecanzua imuhucgeŋ niguc kecbiŋ.

⁴ Ini héna ni kenzua imi hia ninzu.

⁵ Imuhuc zéyu Tomanéŋ qesimiyec; Miŋ Kewu, gi dimuaru kembésémaŋ imi ménda ninziŋ imuac dimuhuciguc héna imi nimbiŋ?

⁶ Yesunéŋ melemma zéyec; Ni héna imi zéma ac héla imi zéma kekec imi wanzua. Imuac nuarunec qahaciguc ménéŋ ménéŋ Maŋgocnawac hia ménda hamac.

⁷ Ni niŋnéŋanŋzuiguc imi nuac Maŋgocna momacnec nimmimu. Degucmuacnec ini nimmima hédaczu.

⁸ Waŋu Filiponéŋ zéyec; Miŋ Kewu, Maŋgoc nénézéna hénni iminéŋ sécgé nénécmimac.

⁹ Yesunéŋ melemma zéyec; Filipino, ni sugcigaiguc nalé horua sécya kecanzua, waŋu ni ménda niŋnéŋzaŋ? Ménéŋ ni néŋeciguc Maŋgocna momacnec héŋec. Waŋu dimuhuciguc Maŋgoc nénézéna hénni zézaŋ?

10 Ni iwac qeriaiguc i nuac qerinaiguc keczac imi gi ménda ninzéhézaŋ? Ac énézéanzua imi nuac ewa siŋna igucnec qahac imi Maŋgoc nuac qerinaiguc kecima eŋeya aiya meanzac iwarunec.

11 Ni Maŋgocac qeriaiguc kecba Maŋgocnéŋ nuac qerinaiguc keczac zéwa ninzéhégé néŋgic. Niŋgic ménda sécgéyu, aina niŋac kileŋ ninzéhégé néŋgic.

12 Hélaecnec téŋgéh énézéwa niŋgic, ni Maŋgocnawac kemmaŋ imuac niŋ méhénéŋ mén ni ninzéhégé nénzac imi acguc ai meanzua imuhucya hia memac. Waŋu inéh iwawai ni meanzua imi ogicma memac.

13 Nuac qaciguc némac iwawai niŋac qe-sigic wamma meénécmimaŋ. Imuhuc wamba Naŋawac qaraiguc Anutu mepésimu.

14 Nuac qaciguc némac iwawai niŋac ni qesinéŋgic wamma meénécmimaŋ.

15 Ini nuac goina héinéznziguc nuac héna ac imi méndacmu.

16 Ni Maŋgoc qesimiwa onac Héipuc ic ménj méli énécmiyu hama iniguc tetecgia qahac kecmac.

17 Imi mia ac hélawac Uŋa, baecnéh i nimmac me hémmacac séc qahac imuac niŋ baec icnéŋ i ménda késamacac séc. Waŋu i iniguc kecamma qeriginaiguc kecanzac imuac niŋ ini i nimmizu.

18 Ni ini gupaŋ merac ésécnec ménda wai énécmimaŋ. Ni onaru hamaŋ.

19 Waŋu nalé hotoŋadac tecgéyu baec icnéŋ ni méndagucnec némmu. Waŋu ni kekecnaguc kecanzua. Ini acguc kekecginaguc kecmu imuac niŋac ini ni némmu.

²⁰ Nalé imuhucgen enen ni Maṅgocnawac qeriguc kecba ini nuac qerinaiguc kecgic nen onac qeriginaiguc keczua imi niṅasarimu.

²¹ Méṅnéṅ mén nuac héna ac aṅgéṅ tima tohozac iminéṅ nuac goina héizac. Waṅu méṅnéṅ mén goina héinéṅzac imi Maṅgocnanéṅ iwac goiya héimimac. Waṅu ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena ézéwa némmac.

²² Yudanéṅ (Yuda Karioto qahac) ézéyec; Miṅ Kewu némac niṅac baec ic ionac qahac, néṅ nonacnec sac nénézéna hémmbiṅ?

²³ Yesunéṅ melemma ézéyec; Méṅnéṅ mén nuac goina héizaciguc imi inéṅ nuac ac tohoṅu Maṅgocnanéṅ iwac goiya héimiyu niri iwaru hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc kecbiṅ.

²⁴ Méṅnéṅ mén nuac goina ménda héizac iminéṅ nuac ackuazéc imi ménda tohomac. Waṅu nuac ackuazéc ini niṅaṅzu imi nena qahac, néṅ méli néṅec Maṅgocna iwac ackuazéc wanzac.

²⁵ Iniguc tacmanec ac yomi énézézua.

²⁶ Waṅu Maṅgocnéṅ nuac qaciguc Héipuc icgina, Uṅa Téréya méliyu mamac. Inéṅ hama iwawai moczoṅ ku énécmima ac énézézua imi moczoṅ héiqeli énécmimac.

²⁷ Luae onac muru wai énécmiwa iniguc he énécmimac. Nena luae énécmizua. Ni énécmizua imi baecnéṅ énécmianzac imuhucya qahac. Imuac niṅac ewa qeriginanéṅ ménda yéwérimac. Waṅu zénéṅgina ménda hirimac.

²⁸ Bec yomuhuc énézéwa ninzu; Ni kemmaguc onaru liliṅéma hamaṅ. Nuac Maṅgocnawac kuha imi nuac kucna ogiczac imuac niṅac ini

goina héinénzuiguc ni Manjocnawac muru kem-
manj imuac ségiségi wambunec.

²⁹ Kecma andiaiguc hicñiyu ninzénge némmu
niñac deguc haka imi ménda hicñiyunec
énézézia.

³⁰ Baecac kuc miñinanén hazac imuac niñ ni
iniguc nalé horua ac ménda zémanj. Wañu iwac
kucya imi nuac kucna ogicmacac séc qahac.

³¹ Wañu baec icnéñ ni Manjocna goiya
héimianzua imi niñtegicmu niñac ni
Manjocnanén nézéyec séciguc iwawai wañanzua.
Hagic waima kenni.

15

Waiñ ic zéma hawa.

¹ Ni waiñ ic héla, wañu nuac Manjocna imi ai
ic wanzac.

² Inén hawana ménjac mén héla ménda ha-
ianzac imi moczon qericanzac, wañu hawana
ménén mén héla haianzac imi séc mén sasala
haimacac niñ tanhéréréñ memianzac.

³ Ini imi ackuazéc énézézia iminén bec
tanhéréréñ meénécmizac.

⁴ Nuac qerinaiguc kegcic onac qerinaiguc
kecmanj. Hawa ménén waiñ ic uraiguc ménda
mékétamaciguc eñeyanec héla haimacac séc qa-
hac. Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda kec-
muiguc ini acguc héla haimuac séc qahac.

⁵ Ni imi waiñ ic ura ini imi hawahéna. Ménén
mén nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc
kecba imi héla sasala haimac. Wañu ini ni
qahaciguc iwawai mén wammuac séc qahac.

⁶ Ménéñ méné nuac qerinaiguc ménda keczaciguc ic hawa éséc metecgéma giliyu dokuya zicgémac. Wañu ic hawa imuhucya imi tocgéma gericiguc giliyu zamac.

⁷ Ini nuac qerinaiguc kecgic nuac ackuazéc qeriginaiguc hezaciguc imi iwawai méné niñac wamma zéwelecgic imi niñénémiwa memu.

⁸ Ini héla sasala haimu iminéñ nuac Mañgocna edamuya mihicñi mimac. Wañu ini nuac toho-toho ichécna wammu.

⁹ Mañgocnéñ nuac goina héinéñzác imuhucyanec neñ onac goigina héianzua, imuac niñ nuac goi héihéi imuac qeriaiguc kecmu.

¹⁰ Neñ Mañgocnawac héna ac méndacma iwac goi héihéiya qeriaiguc kecanzua imuhucyanec ini nuac héna ac méndacmuiguc nuac goi héihéina qeriaiguc kecmu.

¹¹ Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu onac ségiségi imi kuaya qesalecgémac niñac ac imi énézézua.

¹² Nuac héna ac imi yomi mia; Neñ onac goigina héiénécmianzua imuhucyanec ini eñaocnec goigina héiamumu.

¹³ Ic ménéñ alahéra méra énécmimanñ zé efima humumac imi iwac goi héihéiya imi eñeña yanda. Goi héihéi ménéñ imi ogimacac séc qahac.

¹⁴ Héna ac énézézua imi tohoma wammuiguc ini nuac alahécna téñgéh wammu.

¹⁵ Welen qeçenéh iwac miñina némac ai meanzac imi ménda zéyu niñanzác imuac niñ ni onac niñac welen qeçe hécna ménda zéma imuhuc ménda unurumanñ. Ni iwawai Mañgocnawac murunec niñi imi moczoñ énézéwa

nindacgic imuac niḡac onac niḡ alahécna zéma unuruzua.

¹⁶ Eneḡ ni ménda népésigic, neḡ neḡ ini énépésiḡi. Imi mia ini héla hémbénaḡa heheya haima nuac qaciguc Maḡoc imuac me imuac qesigic énécmiḡu késamu niḡac kumu énécmiḡi.

¹⁷ Héna ac youmi énécmizua; Eḡacnec goigina héiamumu.

Yesu hazéc wammigicac tohotoho ichéra momacnec hazéc waḡ énécmimu.

¹⁸ Baec icnéḡ hazéc waḡ énécmimuiguc walac ni hazéc waḡ néḡgic imi niḡtegicmu.

¹⁹ Ini baecac buḡa wambunec imi baec icnéḡ ionac buḡa waḡgic goigina héi énécmiwunec, waḡu ini ionac buḡa qahac. Waḡu ini baecarunec gési énécmiḡi imuac niḡac baec icnéḡ hazéc waḡ énécmianzu.

²⁰ Ac zézua yomi nimma nimma kecmu; Welenḡ qeḡe ic méḡnéḡ miḡina ménda ogicmac. Ni hazéc waḡ néḡgiciguc ini imuhucyanec waḡ énécmimu. Waḡu nuac ackuazéc nimma tohogiciguc onac ackuazéc imuhucyanec nimma tohomu.

²¹ Mérenéḡ méli néḡec imi ménda ninzu imuac niḡac ieneḡ nuac qacna niḡac iwawai imi moczoḡ waḡ énécmimu.

²² Neḡ ionaru ménda mama zéauwinec imi ieneḡ képésicgina qahac kecwunec. Waḡu deguc képésicgina niḡac acgina zésolanḡimuac séc qahac.

²³ Méḡnéḡ méḡ ni hazéc waḡ néḡzac imi Maḡocna momacnec hazéc wammizac wammac.

²⁴ Ni suginaiguc iwawai ic tosaraneḡ ménda memeyawac séc imi ménda mewinec imi ieneḡ

képésicgina qahac kecwunec. Wañu ieneñ Mañgocna zéma ni momacnec niricma hazéc wañ nérécmizu.

²⁵ Ieneñ hénia qahaciguc ni eñ hazéc wañ nénzu, imuhuc hénia aciguc ogic hezac imi héla wammacac niñ imuhuc wanzu.

²⁶ Onac Héipuc ic mén Mañgoc arunec mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac Uña Anutu arunec mama haanzac iminéñ héipucna wañ némmac.

²⁷ Ini hénihénia igucnec niguc kecgicac keczu imuac niñ ini acguc nuac héipucna wañ némmu.

16

Baec icnéñ hazéc wañ énécmimu.

¹ Ini ménda qonzon tonjúmu niñac imuhuc énézéyac énézéua.

² Ieneñ Anutuac héniorin sugcina igucnec nesi énécmigic mamu. Nalé mén hayu imuaru ieneñ ini unuma Anutuac welen qeçe ai mezin imuhuc zéma nimmu.

³ Ni me Mañgoc ménda niñnércmizu imuac niñac haka silic imuhucya wañ énécmimu.

⁴ Naléya hayu, O Miñ Kewunén youmi nénézéyu niñin zéma niñyacjúmu niñac ac imi énézéua. Iniguc keri imuac niñac hénihéniaiguc ac yomi ménda énézéyi.

⁵ Degucmi ni méli néñec iwac muru lilingéma kemman zéwa onarunec ménénén mén; Dimucgen kembéséman, zéma ni ménda qesinézu.

⁶ Wañu ac imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc ewa biricnéñ sécgézac.

⁷ Wañu ac héla zéwa niñgic; Ni ménda kembinec imi onac muru Héipuc ic ménda hawacnec. Wañu ni kemmanñiguc nenaoc onac muru i méliwa hamac. Imuac niñac ni wai énécmima kemmanñ imi onac hiagina niñac.

⁸ Inéñ hamac nalé imuaru késpedesic zéma haka solañ zéma gésigési imuac mia baec séc icembac zéqindinj ac wañ énécmimac.

⁹ Késpedesicgina niñac zéma ni ménda ninzénjé nénzu imuac ara zéénécmimac.

¹⁰ Haka dindiña niñac zéma ni Manjocnawac emba ini muñguc ménda némmu imuac énézémac.

¹¹ Wañu gésigési niñac zéma baec yomuac kuc miñina saecyaguc zémiyec imuac énézémac.

¹² Ni iwawai sasalawac ara henénzac, wañu deguc énézédacba hia bisiqatén wammuc séc qahac wammac.

¹³ Ac hélawac Uña téréyanén hamac nalé imuaru inéñ ac hélaiguc ini héihéré énécmimac. Inéñ eñeya ewa siñiguc ménda zémac, néñ ac niñanzac imi zéma iwawai andiaiguc hahaya imuacnec sac énézémac.

¹⁴ Inéñ ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuac niñ inéñ edamuna mihicñi némmac.

¹⁵ Iwawai Manjocarú hezac imi moczoñ nuac, imuac niñ Uña Téréyanén ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuhuc zézua.

¹⁶ Ini nalé hotoñadac tacma ni ménda némmu duña nalé herec ménda keñu muñguc ni némmu.

¹⁷ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosara ienéñ eñacnec qesiamugic; Ni Manjocnawac kemmanñ imuac ni nalé hotoñadac tacma ménda némmu,

něj duŋa nalé herec ménda keŋu muŋguc némmu imuhuc nénézézac ac imuac hénia imi dimuhuc?

¹⁸ Imuac ienenj zégic; Nalé hotoŋadac zézac imuac hénia imi némac? Nini ac zézac imi ménda niŋasarizij.

¹⁹ Yesuněj ienenj qesimiwiŋ zé wanzu imi nimma énézýec; Ini nalé hotoŋadac ménda némmu, nēj duŋa nalé herec ménda keŋu muŋguc némmu zéwa ac imuac mia eŋaocnec qesiamuma keczu?

²⁰ Hélačnec téngéj énézéwa niŋgic; Ini siacma ewa biric wammu, nēj baec séc ic embac ienenj ségiségi wammu. Ini ewa biric wammu, nēj ewa biricgina nēj meleŋu ségiségigina wammac.

²¹ Merac memeyawac naléya ducŋiyu embacnéj qenzenj manzenj qemac, nēj merac imi hicŋiyu merac qelia ménj baeciguc hicŋizac imuac ségiségi niŋac qenzenj manzenj imi eluŋ qemac.

²² Imuhucyanec deguc ewa biric imi onaru hezac, nēj muŋguc iničba ewagina ségiségi waŋu ségiségi imi ménjnéj ménj onagicmacac séc qahac wammac.

²³ Nalé imuaru ini iwawai ménj niŋac ménda qesinémmu. Hélačnec téngéj énézéwa niŋgic; Iwawai imuac me imuac nuac qaciguc qesigic Maŋgocnéj énécmimac.

²⁴ Éréma kecma nuac qaciguc iwawai ménj niŋac ménda welecanzu. Nēj welecgic énécmiyu onac ségiségi imi sécgémac.

²⁵ Séséc aciguc ac youmi énézézua, nēj nalé ménj hamac imuaru Maŋgocac zémaŋ zé séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasari énécmimaŋ.

²⁶ Nalé imuaru nuac qaciguc welecmu. Ni

onac niḡ wamma Maḡocarū welecmaḡ imuhuc ménda énézézua.

²⁷ Imi mia yomuac niḡac, ini nuac goina héinémma ni Anutu arunec hayi imi ninzégégic imuac niḡ Maḡoc eḡeyaoc onac goigina héiénécmimac.

²⁸ Ni Maḡocarunec mama baec yomuhucgeḡ hayiac muḡuc baec yomi waima Maḡocarū kemmaḡ.

²⁹ Zéyu tohotoho ichéra ieneḡ zégic; Degucmi séséc ac ménda zéma bénzéhaneḡ zéasarizaḡ.

³⁰ Gi iwawai moczoḡ niḡasarianzaḡ imuac niḡ méḡnéḡ méḡ ménda qesigéhuneḡ ac bakia zéanzaḡ imi deguc niḡtecgcicma gi Anutu arunec hanec imi ninzégé gézizaḡ.

³¹ Ini degucdacmi ninzégé nézū imuhuc zéma Yesunéh melemma zéyec.

³² Waḡu naléya hayu ini wainémma tuima kendacgic ni momacguc kecmaḡ. Waḡu nalé imi bec hazac. Waḡu nenacnec qahac, Maḡocnéḡ niḡuc kecmac.

³³ Nuac qerinaiguc ini ewa bénzéhginaguc kecmuac niḡ ac imuhucya imuhucya énézézua. Waḡu baec yomuac qeriaiguc zérabéra nimmu. Waḡu ewa bénzéh kecmu, ni baecac kuha imi ogicdaczua.

17

Yesunéh eḡeya niḡac welerec.

¹ Yesu ac imi zétecgéma kicya kurumeḡiguc hima yomuhuc welerec; Maḡoc, nalé imi bec

hazac. Nanğa edamuya mihicņi mina, Nanğanę gi edamuga mihicņigęmmac.

² Ic embac geņgaoc minec imi moczoņ yanda kekec hęmbęnaņa ęnęcmimac niņac baec sęc ic embac moczoņ galęņę ęnęcmimiawac qac buņa imi minec.

³ Anutu hęla momacguc gi zęma guac męlimimia Yesu Kristo niņęręc mimia iminęņ kekec hęmbęnaņa wanzac.

⁴ Ni ai memaņac zę nęnnec imi bec metecgędacma baeciguc gi edamuga mihicņigęnzua.

⁵ Maņgoc, baec kurumeņ męnda hicņiyecnec giguc edamuna kęsa keru imi degucmi kicgaiguc nęmma edamuna mihicņi nęna.

Yesunęņ tohotoho ichęra ionac niņ welerec.

⁶ Baecarunec ic embac nęnnec ionaru ni qac buņaga zęau ęnęcmizua. Ieneņ imi guac buņa, waņu ni nęnnec. Waņu ieneņ guac ackuazęcga imi tohoanzu.

⁷ Waņu ieneņ iwawai moczoņ gi ni nęnnec imi guac murunec hayec imi deguc niņzu.

⁸ Ackuazęc nęnnec imi ęnęcmidacba kęsadczu. Imuac ni guarunec hayi imi hęlacnec niņasarima geņ męli nęnnec imi niņzęņęzu.

⁹ Ni ionac niņ weleczua, waņu baec sęc ic ionac niņac qahac, nęņ ic embac nęnnec ionac niņac weleczua. Imi mia yomuac niņ, ini imi guac buņa.

¹⁰ Ic embac nuaru hezac imi moczoņ guac. Waņu ic embac guaru hezac imi moczoņ nuac. Waņu ionarunec edamuna hanęņu mezua.

¹¹ Ni baeciguc nalé komodia méné ménda kecman. Wañu ienen imuarunec kecgic ni guaru haman. Manhoc Téréya, Nekan momacguc keczic éséc nec ienen momacguc wammu niñac qacga nénec iminéñ añgéné tiénécmiwéséman.

¹² Ni iniguc kecma guac qacga nénec iminéñ añgéné tiénécmiyi. Wañu sugcina igucnec méñnéñ méné kisikiyoné ménda mihicñjic, néñ héna ac héla wammacac niñ méné kisikiyoné buña wanec inéñ nec sac kisikiyoné mihicñyec.

¹³ Wañu degucmi ni guac hazua. Nuac ségiségina iminéñ ionac qeriginaiguc sécgémac niñac ac youmi baec yomuhucgeñ gézézua.

¹⁴ Ni guac ackuazéc imi énécmiwa, ni baec séc ic ionaru ménda toroqe énécmima kecanzua éséc nec ienen acguc ionaru ménda toroqe énécmima kecgic baec séc ic enéñ hazéc wañ énécmizu.

¹⁵ Baec yomuhuc geñ nec énépésiwésémanéñ niñ ménda welecgénzua, néñ biria igucnec añgéné tiénécmiwésémanéñ niñac gézézua.

¹⁶ Ni baec yomuac buña qahac éséc nec ienen baec yomuac buña qahac.

¹⁷ Guac ackuazécga iminéñ ac héla wanzac. Ac héla iminéñ météré énécmiwa.

¹⁸ Geñ ni baec ic sugcinaiguc méli nénec éséc nec neñ i baec ic sugcinaiguc méli énécmizua.

¹⁹ Ac hélanéñ météré énécmimacac niñ ionac niñ wamma ni nena météré amuzua.

Yesunéñ ninzén ninzén ic ionac niñac welerec.

²⁰ Ni ionac niñac sac ménda weleczua, néñ ackuazéc énézégic nimma ninzénge némmu ionac niñac momacnec welecgénzua.

²¹ Maṅgoc gi nuac qerinaiguc kecna ni guac qerigaiguc keczua imuhucyanec ieneṅ momacguc wamma nekaṅ qeriniraiguc kecgic baec séc ic ieneṅ gi ni méli nénec imi ninzéngeṃu.

²² Niri momac keczic imuhucyanec ini momacguc wammu niṅac ni edamuna nénec imi ionac énécmizua.

²³ Ieneṅ momacguc téngéṅ wamma kecmu niṅac neṅ ionac qeriginaiguc kecba geṅ nuac qerinaiguc kecna. Imuhuc wanžic baec séc ic embac ieneṅ geṅ ni méli nénna hayi imi zéma nuac goina héinéṅanzaṅ éséc nec ionac goigina héi énécmianzaṅ imi héṅtecgicmu.

²⁴ Maṅgoc, ic embac geṅ nénec ieneṅ ni dimucgeṅ kecmāṅ imuhucgeṅ niguc momacnec kecmuac niṅ wanžua. Imuhucgeṅ baec kurumenṅ ménda heyunec nuac siṅ niṅanzaṅ imuac niṅ edamuna mihicṅi nénec imi momacnec hémmu.

²⁵ Maṅgoc, nuac solaṅa miṅina, baec séc ic embac ieneṅ ménda niṅgéṅzu. Waṅu neṅ gi niṅgémba tohotoho ichécna ieneṅ geṅ ni méli nénec imi ninzu.

²⁶ Neṅ guac qac buṅaga measari énécmiwa niṅgéṅzu. Ai imi memaṅac toroqema mewa guac siṅga nuac muru hezac iminéṅ ionac muru hemac. Waṅu ni acguc ionac qeriginaiguc momacnec kecmāṅ.

18

Oliwa aiiguc Yesu késagic.

¹ Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra iniguc baec imi waima Kidoron doku qericma kenjic. Néwécgeṅa imuaru oliwa ai heyu Yesunéṅ tohotoho ichéra iniguc imuac qeriaiguc kereṅjic.

² Yesunéṅ ai imuhucgeṅ tohotoho ichéra iniguc tocgéaṅjic imuac niṅ Yuda Isikarioto Yesu andé qemiyec inéṅ ai imi niṅec.

³ Imuac hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneṅ ai ichéra tosara méli énécmigic Yudanéṅ ai ichéra imi zéma yaré ic tuṅ onagicma ionac héna meénécmiyu ieneṅ kifa zéma lambe zéma yaréac iwawai késama imuaru hagic.

⁴ Yesunéṅ iwawai hicṅjimimac imi bec moczoṅ nindacma ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu?

⁵ Ieneṅ melemma zégic; Yesu Nazaretenecc iwac. Yesunéṅ melemma zéyec; Ni imi mia. Waṅu andé qeṅe ic Yuda Isikarioto i acguc iniguc momacnec naṅjic.

⁶ Waṅu Yesunéṅ, Ni imi mia, zéyu ieneṅ andé andé kemma baeciguc mama unuyec.

⁷ Yesunéṅ muṅguc qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu? Zéyu zégic; Yesu Nazaretenecc iwac.

⁸ Yesunéṅ melemma énézéyec; Ni imi mia zéma bec énézézua. Imuac ini ni hocnézguiguc ic tosara youmi waigic kemmu.

⁹ Imi mia, Gi nénnec imuacnec ménṅ ménda méwétécgéwa sohozac, zéyec ac imi héla wammacac niṅac imuhuc zéyec.

¹⁰ Simon Petero souyagucnéṅ sou imi héréma hofac oo ic eṅeṅawac ai merac ménṅ qema gezawa héiyaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.)

11 Yesunéh Petero ézéyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Maṅgocnéṅ néṅec imi ni ménda nemanjac zé ninzaṅ?

Yesu wagicma Anasi iwac keṅgic.

12 Yaré ic tuṅ onac taséhécgina zéma ionac galeṅgina zéma Yuda ic ionac ai ic ieneṅ Yesu késama dérécgégic.

13 Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru keṅgic. Waṅu Anasi imi Kayafa yawuṅ imuhucgeṅ hofac oo ic eṅeṅagina kerec iwac yéféya.

14 Kayafa iminéṅ mia becnecc yomuhuc zéma Yuda ic zémindiṅi énécmiyec; Ic momacgucnéṅ ic embac sasala onac niṅ humumac iminéṅ hia wambacnec.

Peteronéh Yesu qaecgé miyec.

15 Simon Petero zéma Yesuac tohotoho icya mén Yesu méndaroc. Tohotoho ic mén imi hofac oo ic eṅeṅanéṅ nimmianṅec imuac niṅ kemma moczoṅ Yesuguc iwac sombeṅiguc eṅoc.

16 Waṅu Peteronéh demin séṅganṅeṅ nagu kuayaiguc naṅec. Naṅu duṅa ai merac mén hofac oo ic eṅeṅanéṅ nimmiyec inéṅ kemma awiawi embac mén naguiguc naṅec imi ézéma Petero wagiru demin qeriaiguc éréyoc.

17 Awiawi embac naguiguc naṅec iminéṅ Petero qesima zéyec; Gi ic imuac tohotoho icya mén me qahac? Zéyu Peteronéh zéyec; Ni qahac.

18 Ama saṅgeṅ qeyu weneṅ qeṅe ic tosara zéma ai ic ieneṅ geric higic zeyu lelecgéma zonemma naṅgic Petero i acguc iniguc momacnec geric zonemma naṅec.

*Hofa oo ic eņeņanéh hénia
nimman zé Yesu qesimiyec.*

¹⁹ Hofac oo ic eņeņanéh iwac tohotoho ichéra ionac zéma ac ku énécmiyec imuac Yesu qesiyec.

²⁰ Yesunéh yomuhuc melemma zéyec; Ni baec séc ic onac winiņu énézéaņi. Ni nalé séc azoazoro amaiguc me ocmuņ téréyaiguc zéwa Yuda ic acguc moczoņ haanġic. Ni sasanġiaiguc ac mén ménd zéyi.

²¹ Imuac némac niņac qesinéanzaņ? Ic embac gezac qema niņanġic imi onac muru acna qesiénécmína. Némac ac zéaņi imi ienen ninzu.

²² Ac imuhuc zéyu ai ic mén hosuraiguc naņec iminéņ méra tawéyanéh otoma zéyec; Héna imuhuc mia hofac oo ic eņeņa ara melemma zézaņ?

²³ Waņu Yesunéh zéyec; Ac mén késpedesiraguc zézuaiguc késpedesira imuac zéauna. Waņu ni ac héla zézuaiguc némac niņac nuzan?

²⁴ Imuac Hanasinéh Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic eņeņa Kayafa iwac muru keņġic.

Peteronéh muņġuc muņġuc Yesu qaecgé miyec.

²⁵ Simon Peteronéh gericiguc zonemma naņu tosanéh qesima zégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic mén me qahac? Waņu Peteronéh Ni qahac zéma héla qaecgéyec.

²⁶ Waņu hofac oo ic eņeņawac ai merac mén, Petero gezawa herirec iwac sac tasia ménġneh Petero yomuhuc zéyec; Gi eri aiiguc i guc keríc ni ménda iriczua me?

27 Wañu Petero muñguc, Qahac! zéma héla qaecgéyu nalé sosola ménda wañu kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc nañec.

28 Ama gianñianñac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demin qeriaiguc kereñgic. Wañu Yuda ic ieneñ ménda mezapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendorñ nene téréya imi efima newin zéma baec galeñac ai amaiguc ménda eñgic.

29 Imuhuc wañgic Pilatonén yacma séñganñen ic embac ionac muru hiñgacma qesiéncmiyec; Ic youmi némac hénia niñac késama hazu?

30 Zéyu zégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawiñnec.

31 Zégic Pilatonén énézéyec; Eñaac wagicma kemma eñañ hénac aciguc gésimigic. Zéyu Yuda ic ieneñ zégic; Nini ic mén qehumuwiñac kuc buña ménda késa kecziñ.

32 Haka imuhucya imi Yesunén eñeyaoc dimuhuc humumac imuac ara zéyec imi héla wammac niñac hicñiyec.

33 Pilatonén muñguc baec galeñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qaru eñu qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?

34 Wañu Yesunén duña qesimiyec; Qesiqesi imi geñgacarunec me ménén nuac niñac gézézú?

35 Zéyu Pilatonén melemma zéyec; Ni Yuda ic me? Guagicma nuac muru hazu imi geñga hénacoriñ hécga zéma hofac oo ic kiwahécga imi eneñ. Gi némac haka wañnec?

36 Wañu Yesunén yomuhuc zéyec; Nuac héngaleñ ama areña yandana imi baec

yomuacnec qahac. Nuac héngalenj ama arena yanda imi yomuacnec wambacnec imi nuac welenj qeque hécnanéj anjénj tinémma yaré qegic Yuda ic ienenj ménda népésiwunec. Wañu deguc nuac héngalenj ama arena yanda imi baec yomuacnec qahac.

³⁷ Imuhuc wañu gi ic kewu qahac me? Imuhuc zéma Pilatonénj qesimiyu Yesunénj zéyec; Gi nuac niñac Ic Kewu zézanj imi hélacnec. Ni imuac niñac baec yomuaru hicñiyi. Ac hélawac héipuc wammañj zéma mayi. Imuac ic ménj ac hélawac buña keczaciguc imi nuac ewana nimmac.

³⁸ Zéyu Pilatonénj qesiyec; Ac héla imi némac? Imuhuc qesimaguc muñguc sénganjenj Yuda ic ionac muru hiñgacma yomuhuc énézézec; Iwaru késpedesic ménj ménda mihicñizua.

³⁹ Naguc sacyaguc ogicma kenjic imuac kendonj séc hésa ic momacguc hulac énécmianj imi onac hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi hulacmiwa hamac niñac wanžu me qahac?

⁴⁰ Zéyu muñguc qacma zégic; Qahac! Ic imi qahac! Barabawac wanžinj! Wañu Baraba imi mia kaiziliwenj ic zéma kowu nene.

19

Pilatonénj Yesu iciguc qemuac zétecgéyec.

¹ Wañu Pilatonénj Yesu wagicma hihilocnéj qeyec.

² Wañu yaré ic ienenj hésa waiyagucnéj ic kewuac opoc ménj mizima orucyaiguc héimima yaréac maleku qouc qoucgia héimigic.

³ Héimigic tecgéyu wésiaiguc hama zégic; Ohec wahec, Yuda ic onac ic kewu. Imuhuc zéma méra tawéginanéj otogic.

⁴ Wañu Pilatonéj méngucnec sénganjen hingacma zéyec; Ninzu, ni késpedesira ménj ménda mihicñizua imi nimmu niñac ic imi onac muru wagicma mazua.

⁵ Yesu maleku qouc qoucgia zéma opoc waiyaguc mama nanu Pilatonéj énézéyec; Héngic, ic youmi.

⁶ Zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma ai ic ienej i hémma qacma, Ic héngenja wéndaraiguc qena! Ic héngenja wéndaraiguc qena! zégic. Zégic Pilatonéj zéyec; Ni késpedesicya ménj ménda mihicñizua imuac enaoc wagicma kemma ic héngenja wéndaraiguc qegic.

⁷ Wañu Yuda ic ienej melemma zégic; Nonac muru hena ac he nénécmizac. Inéj, Ni Anutuac Naña zéyec imuac niñ hena acnina tohoma wammini i humucac buña wanzac.

⁸ Pilatonéj ac imi nimma zénéña muñguc yanda hiriyec.

⁹ Pilatonéj muñguc baec galenac ama kewuya imuac qeriaiguc emma ézéyec; Gi dimuacnec? Zéyu Yesu ac kitiwa ménj ménda zéyec.

¹⁰ Wañu Pilatonéj muñguc qesimiyec; Gi nuac ac bakia ménda melembéman? Ni hulacgémman zé hia hulacgémman wañu Ic héngenja wéndaraiguc guman zé hia gumanac séc kuc buñana imi henénzac imi gi ménda niñasarizan?

¹¹ Zéyu Yesunéj melemma zéyec; Ounec ménda géñuiguc kuc buñaganéj ménda nogicmac. Imuac

nin ic mén népésima guac muru haiyec iwac késpedesya imi guac késpedesga ogicma kunen yanda wanzac.

¹² Ac imi zéyu nimma Pilatonén Yesu dimuhuc hulacmiyu kemmac imuac hénaya horec. Wañu Yuda ic ienen yomuhuc zéma qacmanec nanjic; Gi ic imi waina mama hamaciguc gi Kaisawac alaya qahac. Ménéné mén eneya ninac Ni ic kewu zémac imi Kaisawac hazécya wammac.

¹³ Pilatonén ac imi nimma Yesu wagiru somben hocnéj haigic hoturuyec imuhucgen hincacma gésigési taticiguc tarec. Séngagen somben imuac qara imi Hebiraio aciguc Gabata.

¹⁴ Orañ imi nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendon wammac, deguc imi imuac zérénqérén naléya, wañu kaiwe kiwa bec gumpiti wañu Pilatonén Yuda ic yomuhuc énézéyec; Hénjic, onac ic kewu.

¹⁵ Zéyu qacgic; Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic héngeña wéndaraiguc qena. Zégic Pilatonén qesiéncmiyec; Ni ic kewugina ic héngeña wéndaraiguc qemañ? Zéyu hofac oo ic kiwahécgina ienen zégic; Ic kewunina imi Kaisa, mén ménda kezcac.

¹⁶ Tetecgiaiguc Pilatonén ic héngeña wéndaraiguc qemu ninac oporec.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic enen Yesu wagicgic.

¹⁷ Yesunén eneyaoc ic héngeña wéndara huama baec boña mén qara Orucsic (Hebiraio aciguc Golgota.) imuhucgen kejec.

18 Imuhucgen Yesu ic héngena wéndaraiguc qegic. Wañu i guc ic éréhéc momacnec uruma néwéc néwéc hai érécmigic nanjic Yesu imi sucgiraiguc nanjec.

19 Pilatonéñ kiwi ménj oma ic héngena wéndara qahaiguc qeyu heyec. Wañu yomuhuc ooyawac heyu olongic; Yesu Nazaretenece, Yuda ic onac ic kewu.

20 Baec Yesu qegic nanjec imi ama areña yanda hosuraiguc heyec imuac niñ Yuda ic sasalanéñ kiwi imi olongic. Wañu kiwi imi Hebiraio ac zéma Latin ac zéma Girik aciguc ogic heyec.

21 Wañu Yuda ic ionac hofac oo ic kiwahécgina ieneñ hama Pilato qetalimima zégic; Yuda ic ionac ic kewu imuhuc ménda oma, Ic yomi zézacnéñ; Ni Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.

22 Zégic Pilatonéñ melemma zéyec; Némac ac ozua imi neñ imuhuc ozua.

23 Yaré ic eneñ Yesu ic héngena wéndaraiguc qegic nanju malekuya mema méndéngic kembon qahac wañu sécgina momac momac késagic. Maleku qeria ménj heyec imi toroya qahac. Ounec hénima héigic emu hiñgacma tecgéyu usuya momacguc wañec.

24 Imuac niñ ieneñ eñac yomuhuc eminiñgic; Yomi ménda muzuracgéni taru mérac wammac imi sumbic néma hénni. Haka youmi kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammacac niñ hicñiyec; Ieneñ malekuna sucginaiguc méndemma késagic. Wañu nuac malekuna késawiñ zéma sumbic négic. Yaré ic ieneñ wañgic imi, imi mia.

²⁵ Wañu Yesuac ic héñgeña wéndara hosuraiguc neñgocya zéma neñgoc komocya zéma Klopawac iniña Maria zéma Makdala Maria eneñ nanjic.

²⁶ Yesunéñ neñgocya zéma tohotoho icya ménj sij nimmianec imi hosuraiguc nanjic iricma eneña neñgocya ézéyec; Embac hénna guac nanja imi.

²⁷ Wañu iwac tohotoho icya ézéyec; Hénna, guac neñgocga imi. (Nalé imuhuc geñec tohotoho icya iminéñ Yesuac neñgocya wagicma iwac amaiguc kemma keroc.)

Yesu humuyec.

²⁸ Imuhuc zéma Yesunéñ iwawai moczoñ sécgédarec imi nimma kiwi téréyaiguc ac hezac imi héla wammac niñac, Owuruñña qañgararan qezac, zéyec.

²⁹ Wañu imuaru kiruñ ménj waiñ howuragucnéñ kuaya qeyu tarec. Taru ieneñ konduñ kagalic quduñgéma zoroc susuriaiguc koroma Yesuac kuayaiguc nanjégic eñec.

³⁰ Yesu imi nema yomuhuc zéyec; Tecgézac. Imuhuc zéyuguc orucya sicgéma mayu uñaya waimiyec.

³¹ Ai meme imi Sabata imuac mambéc naléya, wañu orañ imi Sabata kendoñ yandayaguc, imuac niñac qamoc imi ic héñgeña wéndaraiguc imuhuc ménda nammu niñac Yuda ic ieneñ Pilato yomuhuc qesimigic; Hénagina sira kuma qamocgina metecgégic mamu.

³² Wañu yaré ic ieneñ hama ic éréhéc Yesuguc momacnec urugic nanjoc walac ménjac hénaya

sira kumaguc andiaiguc ménjac imuhucyanec kugic.

³³ Yesuac hama héngic inén bec humuyu hénaya sira ménda kugic.

³⁴ Wañu yaré ic méñnéñ luacyanéñ iwac maréña nézéggyeñu nalé imuarunec sacya zéma dokuya mayec.

³⁵ Mén kiwanén imi héñec inén héipucya wamma zézac. Wañu iwac ac imi hélacnec. Wañu ac héla zézac imi eñeyaoc ninzac. Imi mia ini momacnec ninzéggyemu niñac héipucya wanzac.

³⁶ Imi mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammac niñac hicñiyec; Sira mén ménda kugic zéngémac.

³⁷ Wañu kiwi téréya mén imi yomuhuc ogic hezac; Ieneñ i nézéggyec iwac kicgina hima hémmu.

Yesu ténggic.

³⁸ Yesuac tohotoho ic mén Yosefe Arimataia ama areñ yanda igucnec imi Yuda ic ionac bawa yandiyu sanjima ninzéggyec. Inén Yesuac qamora memac niñac Pilato qesiyu Pilatonén oaec zémiyu kemma Yesuac qamora mema keñec.

³⁹ Wañu becnec siñyaiguc Yesuac muru hayec Nikodemo i acguc haléc mér zéma aloe imi 30 kiloac séc mutulanjéma lelecgéma mema hayec.

⁴⁰ Wañu Yesuac qamora mema Yuda ic ieneñ qamoc ténggégic imuac haka méndacma haléc héménaguc imi héima héima malekunén osoyoc.

⁴¹ Wañu Yesu qegic imuaru kisi mén heyec. Wañu imuac qeriaiguc banjec mén qelia ésé

oraragic heyec. Imuhucgen qamoc mén ménda haigicnec heyec.

⁴² Wañu Yuda ic onac Sabatawac zérénqérén naléya imuac niñ bañec hosuru heyec imuhucgen Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

¹ Sonda siñunec ama ewiawac Maria Makdala inén kic suañ bañeciguc kemma héñu hoc yanda imi kuaya igucnec qililingégic añgéma nañec.

² Wañu Simon Petero zéma tohotoho icya mén Yesunén siñ nimmiañec iorac muru usuñnec hama yomuhuc érézéyec; Miñ Kewuac qamocya imi kic suañ igucnec mema keñgic. Wañu dimucgen haizu imi ménda ninziñ.

³ Zéyu Petero zéma tohotoho ic mén ekaocnec yacma kic suañ bañeciguc keñoc.

⁴ Wañu ekawu usuñnec keñic tohotoho ic mén imi Petero ogicma focdac kemma bec walac eri kicsuañ bañeciguc kendarec.

⁵ Kemma sicgéma qeria héñu lineñ maleku heyu héñec wañu qeriaiguc ménda kereñec.

⁶ Simon Peteronén méndacma hama bañec qeriaiguc kemma héñu malekunec heyec.

⁷ Wañu kereñ orucya osogic imi momacnec kuma lakec haigic maleku qara lineñ imiguc ekac ekac heyoc.

⁸ Wañu tohotoho ic mén kic suañiguc walac hayec iminén degucguc keremma hémma ara ninzénégéyec.

⁹ (Waᅇu kiwi téryaiguc humuc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic hezac imi ménda niᅇasariyocnec.)

¹⁰ Waᅇu muᅇguc liliᅇgéma amagiraiguc keᅇoc.

Maria Makdala inéᅇ Yesu mihicᅇiyec.

¹¹ Waᅇu Maria kic suaᅇ baᅇec kuayaiguc siac-manec naᅇec. Namma siacma kiwa hiyu ou baᅇec qeriaiguc eᅇec.

¹² Hima héᅇu kua meme uᅇa éréhécc maleku-gira lalac lalacnec qamoc heyec imuaru méᅇnéᅇ héᅇiaiguc méᅇnéᅇ orucyaiguc taroc.

¹³ Waᅇu qesimiyoc; Embac némac niᅇac siaczanᅇ? Qesiyic zéyec; Ieneᅇ Miᅇ Kewuna mema keᅇgic. Waᅇu dimucgeᅇ haizu imi ménda ninzua.

¹⁴ Imuhuc zéma liliᅇgéma héᅇu Yesu imuhucgeᅇ naᅇec. Waᅇu embac inéᅇ i imi Yesu imi ménda héᅇteᅇgirec.

¹⁵ Waᅇu Yesunéᅇ yomuhuc qesimiyec; Embac némac niᅇ siaczanᅇ? Gi mérac hoc keczanᅇ? Waᅇu embac inéᅇ niᅇu ai miᅇina ésécnec waᅇu qesimiyec; Ic kuneᅇ* geᅇ iwac qamora mema keᅇzanᅇguc i dimucgeᅇ haizanᅇ imi nézéma kemma mewa.

¹⁶ Zéyu Yesunéᅇ zéyec; Maria. Zéyu nimma muᅇguc liliᅇgéma Hebiraioc aciguc Raboni! zéyec. (Neᅇanᅇ aciguc kiwi ic.)

¹⁷ Waᅇu Yesunéᅇ zéyec; Ménda nosina ni Maᅇgocnawac muru ménda enzuanec. Dac mu-nahécna ionac muru kemma yomuhuc énézéma;

---

* **20:15:** Girik aciguc; Miᅇ kewu.

Maṅgocna, onac Maṅgocgina momacnec, Anutuna, onac Anutugina momacnec wawaṅa iwac muru emmaṅ.

¹⁸ Zéyu Maria Makdala inéṅ ac suruc imi mema tohotoho ichéra ionac muru keṅec. Kemma ni hélacnec Miṅ Kewu hénzua Miṅ Kewunéṅ yomuhuc nézézac zéma ac suruc waṅ énécmiyec.

Yesunéṅ tohotoho ichéra ionac muru hicṅi énécmiyec.

¹⁹ Sonda maria kaiwe hiṅgaru tohotoho ichéra Yuda ic ionac niṅac bacgina yandiyu nagu héima tagic Yesu wininima sugcinaiguc namma zéyec; Luaenéṅ iniguc heyu.

²⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma maréṅa imi énézéyu héṅic. Tohotoho ichéra ieneṅ Miṅ Kewugina héṅtegicma ségiségi yanda waṅic.

²¹ Waṅu Yesu muṅguc énézéma zéyec; Luaenéṅ iniguc heyu. Maṅgocnéṅ ni méli nénzac ésécneṅ neṅ ini méli énécmizua.

²² Ac imuhuc zémaguc kua wéséséya ionaru hihima énézéyec; Uṅa Téréya megic.

²³ Ini ménṅac ménṅ kápésicgina wai énécmizuiguc kápésicgina imi qahac wanzac. Ini kápésicgina ménda wai énécmizuiguc kápésicgina imi hezac.

Yesunéṅ Tomawac muru hicṅimiyec.

²⁴ Yesuac tohotoho ichéra 12 sugcina igucnec ménṅ qara Toma (Didimo† zémiaṅic) iminéṅ Yesu hayec nalé imuaru iniguc ménda tarec.

²⁵ Tohotoho ichéra tosaraneṅ, Nini Miṅ Kewu hénziṅ, zéma ézégic Tomanéṅ yomuhuc zéyec;

---

† **20:24:** Didimo imi; Neṅaṅ aciguc Héi séwi séwi.

Mériaiguc birin l'épécya imi ménda hémma mérana merawanéj birin hingarec imi ménda osima mérananéj iwac maréjhaiguc ménda osinimmanjiguc imi ni ménda ninzéjgémañ.

²⁶ Ai meme 8 tecgéyu Yesuac tohotoho ichéra muñguc ama imuac qeriaiguc tacgic nalé imuhucgeñ Tomanéj i iniguc momacnec tacgic. Nagu imi héima wété sulugic heyec, wañu Yesunéj haréma sugginaiguc namma zéyec; Luaenéj iniguc heyu.

²⁷ Imuhuc zéma Tomawac niñ zéyec; Méragawac merawanéj yomuhucgeñ suluma mérana osima hémma maréjhaiguc méraga haina hingaru osima niñna. Wañu ewa éréhéc ménda wamma ninzéjgéna.

²⁸ Tomanéj melemma zéyec; Nuac Miñ Kewuna zéma nuac Anutuna!

²⁹ Zéyu Yesunéj ézéyec; Gi kicganéj némmaguc ninzéjgé nénzañ? Wañu méjñnéj méj ménda némmanc ninzéjgé némmu imi enej ségiségi ginaguc wammac.

³⁰ Yesunéj tohotoho ichéra ionac kicginaiguc asé kiwi icnéj ménda memeya sasala méj acguc meyec, néj imi moczoñ kiwi yomuac qeriaiguc ménda odacha hezac.

³¹ Ini Yesu imi Kristo Anutuac Nañ keczac imi ninzéjgéma iwac qaraiguc kekec késa kecmuac niñ kiwi youmi ozua.

21

*Tohotoho ichéra ieney Yesuac ara tohoma kon-
duñ lambéc sasala hérégic.*

1 Imuac andiaiguc Yesunéj munğuc Tiberia kondunıguc tohotoho ichéra ionac muru wininiyec. Haka imi yomuhuc hicñiyec;

2 Simon Petero zéma Toma (Didimo* zémiangic) zéma Natanael Galilaia baec Kana imuacnec zéma Žebedaio nañhéréra zéma Yesuac tohotoho ic éréhéc méj ierenj momacnec kecgic.

3 Wañu Simon Peteronéj énézéyec; Ni kondunj lambéc késamañ zé kondunıguc kemmanj. Zéyu ienenj Nini imuhucyanec giguc kembiñ zégic. Wañu hiñgacma kemma zéicıguc emma keñgic. Wañu sinjı imuaru iwawai méj ménda késagic.

4 Kaiwe kiwa deniñ deniñ éréyu Yesu doku giñgiña sakasacıguc nañec. Wañu tohotoho ichéra ienenj Yesu nañec imi ménda héñtegiçgic.

5 Wañu Yesunéj énézéyec; Merachécna, kondunj lambéc méj késazu me qahac? Zéyu, Qahac, zégic.

6 Wañu énézéma zéyec; Uficiğina héiginaigucgeñ gilima tosara késamu. Zéyu imuac séc wañgic kondunj lambéc sasala kuaya qeyec. Imuac niñac hérémuac séc qahac wañec.

7 Wañu tohotoho ic méj Yesunéj sinj nimianjec iminéj Petero ézéyec; Imi Miñ Kewu! Wañu Simon Peteronéj, Imi Miñ Kewu zéyec imi nimma malekuya ménda héima kerec imuac niñac malekuya focdac kembraıguc zikima kondunıguc luma hiñgarec.

8 Kondunj giñgiña igucnec kemma nañgic baec igucnec 100 mita imuac séha ménda wañec. Imuac niñac tohotoho ichéra tosara ienenj

---

* 21:2: Didimo imi; Neñañ acıguc Héi séwi séwi.

z'éiciguc ufig kondun lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.

⁹ Baeciguc éréma héngic geric zema nanu imuac qahaiguc kondun lambéc tosara zéma saménj tosara tarec.

¹⁰ Wañu Yesunénj énéz'éyec; Kondun lambéc degucmi késazu imi tosara mema hagic.

¹¹ Imuhuc zéyu Simon Peteronénj z'éic qahaiguc emma ufig héréma sénganjenjiguc haiyec. Wañu kondun yan kunej kunej kuaya qegic q'étya 153 imuac séc wañec. Kondun yan sasala imuhucyanec, néj ufig imi ménda tegirec.

¹² Wañu Yesu unuruma z'éyec; Hama nene negic. Wañu ienej ic imi Miñ Kewugina imi nindacgic imuac niñ méñnéj méñ, Gi méré? zéma ménda qesimiyec.

¹³ Wañu Yesu hama saménj mema énécmima lambéc imuhucnec énécmiyec.

¹⁴ Yesunénj humuc igucnec yacma tohotoho ichéra winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc wañec.

Yesunénj Petero ai buña qemiyec.

¹⁵ Nene nedacgic Yesunénj Simon Petero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac naña, gi iwawai youmi onogicma nuac siña niñanzan? Zéyu Simon Peteronénj melemma z'éyec; O, Miñ Kewu, neñ guac siña niñanzua imi gi ninzan. Zéyu Yesunénj z'éyec; Nuac rama komoc komoc hécna imi gumu énécmiwésémañ.

¹⁶ Wañu Yesunénj muñguc éz'éyec; Simon Yohaneac naña, gi nuac siña niñanzan? Zéyu inénj melemma z'éyec; O, Miñ Kewu ni guac siña

niñanzua imi gi ninzanj. Zéyu Yesunéj ézéyec; Nuac rama imi galenjé énécmiwésémanj.

17 Wañu hatac haréwéc muñguc qesimiyec; Simon, Yohaneac naña, gi nuac siñna niñanzan? Wañu, Gi nuac siñna niñanzan, zéma hatac haréwéc qesimiyu Peteronéj niñ yéwérima zéyec; Miñ Kewu gi iwawai moczonj nindaczan ni guac siñga niñanzua imi gi ninzanj. Zéyu Yesunéj zéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésémanj.

18 Ni hélacnec téngéj gézéwa, gi sac qeli kecneçiguc geñgacnec rikuñga zikima siñga tohoma keñha wañañec. Wañu ic yanda wambésémanj imuaru imi gi méraga suluna ic méñnéj rikuñganéj kembañgaguc zikima baec méñac ménda kemmanj zé ninzanj imuaru guagicma kemmac.

19 Ac imi zéyec imi Peteronéj dimuhuc humuma Anutu mepésimimac imuac séçiguc héima zéyec. Imuhuc zémaguc, Ni méndacnéna zéyec.

20 Wañu Peteronéj liliñgéma andiaiguc héñu merac méñ Yesunéj siñ nimmiñec iminéj méndac érécmima hayec. Inéj siñya méñiguc nene nema tacgic imuaru Yesuac tétéçyaiguc lapiñgéma héima tacma, Miñ Kewu mérénéj andé gumac? zéyec imi mia.

21 Peteronéj ic imi hémma Yesu qesiyec; Miñ Kewu, ic yominéj dimuhuc wammac?

22 Yesunéj ézéyec; Liliñgéma hamañ nalé sura imuac séç kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? Geñ imi, méndac néna!

23 Wañu suruc iminéj dac muna héçnina ionac gezacginaiguc hiñgacdaru yomuhuc zésaigic;

Merac youmi ménda humumac. Wañu Yesunéñ Inéñ ménda humumac imuhuc ménda zéyec, néñ lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? imuhuc zéyec.

²⁴ Yesuac tohotoho icya iminéñ mia iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi oyec. Wañu héipucya wamma zéyec imi hélacnec wanzac imi nini ninziñ.

²⁵ Wañu Yesu haka tosara ménéñ sasala yanda wañec. Imi moczoñ owacnec baec kurumeniguc kiwi imi moczoñ hia ménda haihaiyawac séc wambacnec.

SISIPAC AC QJELIA
The New Testament and Psalms in the Kube Language
of Papua New Guinea
Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long
Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665